

HÖGANÄS
KOMMUN

KALLELSE

KOMMUNSTYRELSEN

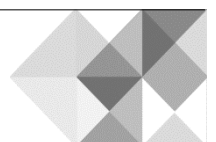
VÄLKOMMEN

Datum och tid: 2024-06-13, kl 17:30-18:00

Plats: Sophiamöllan Viken (Östra magasinet)

Ledamot eller ersättare som är förhindrad att närvara vid sammanträdet bör snarast anmäla detta till Jacob Derefeldt, jacob.derefeldt@hoganas.se.

Peter Schölander (M)
Ordförande

1. NÄRVARO OCH JUSTERING

2. UTVECKLING AV NY GYMNASIESKOLA I HÖGANÄS

(KS/2024/417)

Förslag till beslut

Ordförandeförslag:

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs för max 550 elever,

att som plats för en ny gymnasieskola i centrala Höganäs fastställa området kring eller i närheten av Höganäs busstorg,

att uppdraga åt kommunstyrelsen att hitta den exakta placeringen kring busstorget och inleda detaljplanarbete,

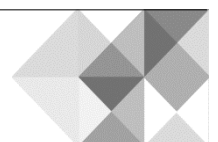
att anpassa Kullagymnasiets nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk 4-9, för anpassad grundskola samt för kommunal vuxenutbildning,

att anpassa Tornlyckeskolans nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk F-3 samt för resursskola,

att en ny idrottshall byggs nära nuvarande Tornlyckeskolan,

att ingen ny förskola om 4-6 avdelningar etableras i centrala Höganäs 2027,

att de ekonomiska konsekvenserna av ovanstående beslut beaktas i kommande budgetarbete både vad gäller investeringsbudgeten och driftbudgeten för berörda nämnder och förvaltningar.

2

Utveckling av ny gymnasieskola i Höganäs
KS/2024/417

UTVECKLING AV NY GYMNASIESKOLA I HÖGANÄS

Sammanfattning av ärendet

Frågan om gymnasieskolans framtida placering har diskuterats under lång tid. Utbildningsnämnden beslutade den 18 januari 2022 § 1 att bland annat ställa sig bakom förslaget om en ny gymnasieskola i Höganäs centrum. Kommunstyrelsen beslutade sedan den 8 februari 2022 § 24 att bygga en ny gymnasieskola i Höganäs centrum och gav teknik- och fastighetsförvaltningen i uppdrag att i samverkan med utbildningsförvaltningen utreda möjliga användningsområde för Kullagymnasiets nuvarande lokaler samt dess konsekvenser.

Den 7 maj 2024 § 29 beslutade utbildningsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta bland annat att bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs för max 550 elever, *att* anpassa Kullagymnasiets nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk 4-9, för anpassad grundskola samt för kommunal vuxenutbildning, samt *att* anpassa Tornlyckeskolans nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk F-3 samt för resursskola.

Gymnasieskolan i centrum

Kommunen står inför att fatta beslut om Kullagymnasiets utveckling. Skolan har idag hård konkurrens av den regionala kontexten där Helsingborg lockar många av ortens ungdomar. Samtidigt står Höganäs inför ett vägval när det gäller utformningen av stadskärnan. Stadskärnan är idag en mötesplats med olika funktioner där renodlad handel har ersatts med andra funktioner. Denna utveckling ger då förutsättningar för vad som kan och bör lokaliseras i stadskärnan. Besöksdrivande verksamheter har en betydande dragningskraft och skapar förutsättningar för kompletterande verksamheter i anslutning till platsen. Kulturutbud, idrottsarenor, restauranger och kommunal service kan med samlokalisering skapa starka mötesplatser som i sin tur kan skapa förutsättningar för ett betydande antal handelsorienterade verksamheter.

Frågan om gymnasieskolan skulle kunna bidra till stadskärnan utveckling har belysts genom olika utredningar såsom Kairos Futures ”Flytta eller bli kvar? – omvärldsanalys inför beslut om Kullagymnasiets framtida placering” och Martin Öbergs ”Att bygga stad när möjligheten ges – om gymnasieskolans placering i staden”. Kairos Futures utredning kommer fram till slutsatsen att Kullagymnasiets placering inte är i sig avgörande för själva skolans attraktivitet. För invånarnas centrumupplevelse skulle påverkan kunna bli ganska stor och av mestadels positiv karaktär. Flera ungdomar och vuxna i stadskärnan bidrar sannolikt med liv och rörelse och en ökad handel. För ambitionen att öka skolans attraktivitet och få flera unga att välja gymnasiet i hemorten är satsningen på skolkvalitet och effektiv kommunikation till målgruppen de viktigaste prioriteringarna. Nybyggnation till följd av en flytt kan öka skolans attraktivitet om den genom nybyggnation bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet genom med mer funktionella lokaler bättre bemöta elevernas behov.

Martin Öbergs slutsats är liknande. Ett tillskott i närområdet om ca 500 - 600 gymnasieelever och 60–70 personal ger givetvis ett ekonomiskt underlag för olika verksamheter i nära grannskap med verksamheten. I de erfarenhetsbaserade generella

utvecklingsområden som kan studeras visar det sig att det i normalfallet finns en positiv överspillningseffekt vad avser verksamhetsutveckling inom servicehandel, restauranger och caféer. Generellt gäller att skolor genererar flöden av människor. Något som i sig gagnar en positiv stadsutveckling.

Kommunledningskontoret har tillsammans med utbildningsförvaltningen, teknik- och fastighetsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen undersökt olika alternativa placeringar för en gymnasieskola i centrum. Följande placeringar har undersökts:

- Kvarteret Kaktus & Odeon
- Widdings villa
- Området kring Höganäs busstorg

En ny gymnasieskola för 550 elever uppgår till cirka 6 000 kvm BTA. Widdings villa bedöms således vara för liten för att kunna inrymma en sådan byggnation. Både Kvarteret Kaktus & Odeon och området kring Höganäs busstorg bedöms inrymma en ny gymnasieskola. Investeringen och driften av en ny gymnasieskola beräknas vara samma oavsett om denna byggs på kvarteret Kaktus & Odeon eller på området kring Höganäs busstorg. En jämförelse av fördelar och utmaningar med respektive alternativ pekar dock till fördel för området kring Höganäs busstorg.

En gymnasieskola vid Höganäs busstorg bedöms stärka centrumstrukturen i centrala Höganäs och ligger nära andra utbildningsenheter, resecentrum och service av olika slag. En gymnasieskola vid busstorget kan ha positiva överspillningseffekter till närliggande verksamheter och utbud. Frågan om ett utökat flöde av trafik och behovet av parkeringsplatser måste studeras vidare vid en detaljplan men området vid busstorget är stort och sträcker sig ända till området kring Finnkeramiska och Blåhallen varför bedömningen är att parkeringsfrågan bör kunna lösas även om den är förenad med vissa utmaningar.

En placering av ny gymnasieskola vid busstorget kräver en översyn av hela det området. Därför har kommunledningskontoret inlett diskussioner med Samhällsbyggnadsbolaget AB (SBB) kring ett förvärv av del av fastigheten Guldfisken 1 – den delen som idag utgör folktandvården. SBB har ställt sig positiva till att sälja denna del av fastigheten mot att kommunen erbjuder SBB ett långsiktigt arrendeavtal gällande skolgården på del av fastigheten Höganäs 35:4, den del som idag används som skolgård av Tellus. Parterna arbetar nu med att ta fram en avsiktsförklaring som ska reglera parternas intentioner.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs för max 550 elever,

att som plats för en ny gymnasieskola i centrala Höganäs fastställa området kring eller i närheten av Höganäs busstorg,

att uppdra åt kommunstyrelsen att hitta den exakta placeringen kring busstorget och inleda detaljplanarbete,

att anpassa Kullagymnasiets nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk 4-9, för anpassad grundskola samt för kommunal vuxenutbildning,

att anpassa Tornlyckeskolans nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk F-3 samt för resursskola,

att en ny idrottshall byggs nära nuvarande Tornlyckeskolan,

att ingen ny förskola om 4-6 avdelningar etableras i centrala Höganäs 2027,

att de ekonomiska konsekvenserna av ovanstående beslut beaktas i kommande budgetarbete både vad gäller investeringsbudgeten och driftbudgeten för berörda nämnder och förvaltningar.

Herman Crespin
Kommunchef

Margareta Enkvist Björkenhall
Förvaltningschef

Mikael Dahlberg
Utbildningschef

NÄRVARANDE

Beslutande ledamöter	Pia Möller (M) (ordförande) Britt-Inger Hillhammar Ekberg (M) (vice ordförande) Carola Persson (S) (2:e vice ordförande) Mona Björkman Narheim (M) Bo Caperman (M) Anna Pihlqvist (MP) Pehr Frykman (C) Leif Löwegren (SD) Elisabeth Eriksson (L) Alexander Malmqvist (S) Christian Eriksson (SD) ersätter Gudrun Zettergren (SD)
Ej tjänstgörande ersättare	Joakim Jacobsson (M) Mikael Bendz (L) Lene Pedersen (S) Kristina Jalonen (M)
Övriga närvarande	Elisabeth Bonakdar Hashemi Mikael Dahlberg (Utbildningschef) Andreas Bollvik (Controller) John Nielsen (Fastighetschef)

Sammanträdestid kl 18:30-19:00

Paragrafer §29

JUSTERING

Utsedd att justera Anna Pihlqvist (MP)

UNDERSKRIFTER

Sekreterare
Elisabeth Bonakdar Hashemi

Ordförande
Pia Möller (M)

Justerande
Anna Pihlqvist (MP)

Protokollet justerat den 2024-05-07

Tillkännagivandet av justeringen har den 2024-05-08
anslagits på kommunens anslagstavla

SIGNATUR

HÖGANÄS
KOMMUN

PROTOKOLL

UTBILDNINGSNÄMNDEN

2024-05-07

SIGNATUR

§ 29

NY GYMNASIESKOLA I HÖGANÄS

Sammanfattning av ärendet

I december 2019 fattade Utbildningsnämnden beslut om att en utredning skulle genomföras med syftet att se över gymnasieskolans innehåll och storlek med ambitionen att bygga en ny gymnasieskola med centralt läge för att stärka Höganäs position som en attraktiv skolkommun. Efter arbete i workshops under 2020 med både förtroendevalda och tjänstemän fick kommunchef och utbildningschef i uppdrag att lämna förslag på uppförande av en ny gymnasieskola i Höganäs. I början av 2022 presenterades en konsekvensbeskrivning för kommunstyrelsen och utbildningsnämnden där två olika alternativ lades fram. I korthet gick dessa ut på att antingen bygga en ny grundskola och anpassa Kullagymnasiet för gymnasieskolans nya behov (alternativ A i bilaga 2), eller bygga en ny gymnasieskola och anpassa Kullagymnasiet till att bli ny grundskola (alternativ B i bilaga 2). Båda alternativen innebär en utökad driftskostnad på grund av högre hyreskostnader och därmed även högre IKE-kostnad. Enligt framtagen kostnadskalkyl (bilaga 2) blir skillnaden mellan alternativ A och B 3 900 tkr. I beräkningen ingår även att nuvarande Tornlyckeskolans lokaler behöver anpassas och en ny idrottshall byggas, dels för att tillgodose behovet av ett växande antal grundskoleelever inom de kommande åren, dels för att kunna tillgodose föreningslivets behov av träningslokaler. I hyresfonden finns medel avsatta för en utökad hyreskostnad motsvarande 17 900 tkr. Beroende på vilket alternativ som väljs behöver ytterligare 5 100–9 000 tkr avsättas. I förslaget från 2022 ingick även planering för en ny förskola inom Tornlyckan, men med nuvarande befolkningsprognos finns inget behov av detta under prognosperioden. Den senaste Skolstrukturplanen visar att antalet grundskoleelever på Tornlyckeskolan ökar i snabbare tempo från 2029 och överskrider nuvarande kapacitet från 2030. Bifogad tidplan (bilaga 3) visar att alternativ A skulle stå klart till hösten 2026, medan alternativ B beräknas vara färdigt i slutet av 2028. Andra faktorer att ta hänsyn till ur lokalplaneringsbehov är var den anpassade grundskolan, resursskolan och vuxenutbildningen ska få plats och hur kommunens lokaler kan utnyttjas på bästa sätt. Beslutet om en ny gymnasieskola påverkar därmed inte bara själva gymnasieskolan, utan även andra verksamheter i kommunen. För en utförligare beskrivning av ärendet, se bilaga 1: bakgrund.

Förslag till beslut

Ordförande Pia Möller (M) föreslår utbildningsnämnden besluta att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta *att* bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs för max 550 elever, *att* anpassa Kullagymnasiets nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk 4-9, för anpassad grundskola samt för kommunal vuxenutbildning, *att* anpassa Tornlyckeskolans nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk F-3 samt för resursskola, *att* en ny idrottshall byggs nära nuvarande Tornlyckeskolan, *att* ingen ny förskola om 4-6 avdelningar etableras i centrala Höganäs 2027, *att* de ekonomiska konsekvenserna av ovanstående beslut beaktas i kommande budgetarbete, samt *att* kompensera utbildningsnämnden för de ökade hyreskostnaderna.

Ordförande Pia Möller (M) föreslår även utbildningsnämnden besluta *att* flytta Tornlyckeskolans åk 4-9 till Kullagymnasiets nuvarande lokaler, *att* flytta resursskolan till Tornlyckeskolans nuvarande lokaler, *att* flytta den anpassade grundskolan till Kullagymnasiets nuvarande lokaler, samt *att* justera besluten omedelbart.

Carola Persson (S) yrkar att alternativ A ska genomföras istället för alternativ B.

SIGNATUR

Pehr Frykman (C) yrkar bifall till Carola Perssons (S) förslag.

Elisabeth Eriksson (L) yrkar avslag till ordförandes förslag.

Beslutsgång

Ordförande Pia Möller (M) ställer sitt eget förslag till beslut mot Carola Perssons (S) förslag till beslut och finner att utbildningsnämnden beslutar att bifalla ordförandes förslag.

Omröstning begärs. Ledamöterna godkänner följande beslutsgång:

Ja-röst för bifall till ordförandes förslag.

Nej-röst för bifall till Carola Perssons (S) med fleras yrkande avseende att alternativ A ska genomföras.

Omröstningsresultat

Med 7 ja-röster för bifall till ordförande Pia Möllers (M) förslag mot 4 nej-röster för bifall till Carola Perssons (S) med fleras förslag beslutar utbildningsnämnden att bifalla ordförandes förslag.

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs för max 550 elever,

att anpassa Kullagymnasiets nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk 4-9, för anpassad grundskola samt för kommunal vuxenutbildning,

att anpassa Tornlyckeskolans nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk F-3 samt för resursskola,

att en ny idrottshall byggs nära nuvarande Tornlyckeskolan,

att ingen ny förskola om 4-6 avdelningar etableras i centrala Höganäs 2027,

att de ekonomiska konsekvenserna av ovanstående beslut beaktas i kommande budgetarbete, samt

att kompensera utbildningsnämnden för de ökade hyreskostnaderna.

Utbildningsnämnden beslutar

att flytta Tornlyckeskolans åk 4-9 till Kullagymnasiets nuvarande lokaler,

att flytta resursskolan till Tornlyckeskolans nuvarande lokaler,

att flytta den anpassade grundskolan till Kullagymnasiets nuvarande lokaler, samt

att justera besluten omedelbart.

Reservationer

Liberalerna, Centerpartiet och Socialdemokraterna reserverar sig skriftligt mot beslutet till förmån för sina egna förslag.

SIGNATUR

Reservation från Centerpartiet gällande ny gymnasieskola den 7 maj 2024:

"Centerpartiet reserverar sig mot förslaget att bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs. Som en följd av detta reserverar vi oss också mot de övriga beslutspunkterna (förutom förslaget att inte bygga en ny förskola.) Centerpartiet noterar att i vårt gemensamma program i Kulla-alliansen så står det att "Under mandatperioden vill vi inviga en gymnasieskola i tiden. Vår kommun ska vara en av Sveriges bästa skolkommuner där utbildningen eleverna får med sig rustar dem för framtidens samhälle, för en modern arbetsmarknad samt där de ges samma möjligheter att lyckas och utveckla kunskaper oavsett vilken skola de går på." Vi anser att den "gymnasieskola i tiden" som ska invigas ska ligga på nuvarande plats och vara ombyggd till en attraktiv skola."

Protokollsanteckningar

Liberalerna och Socialdemokraterna anmäler att de vill bifoga anteckningar till protokollet. Ordförande Pia Möller (M) godkänner protokollsanteckningarna.

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Anslaget nedtages den

2024-05-31

SIGNATUR

Reservation gällande ny gymnasieskola

Liberalerna har sagt nej till en ny gymnasieskola från början och det står vi fast vid. Vi menar fortfarande att en långsiktig plan, med en utredning om vilka utbildningar som ska erbjudas är det som behövs. Inte ett skrytbygge som snarare gömmer de problem vi har än åtgärdar dem.

I beslutet i utbildningsnämnden har man dessutom bakat in viktiga frågor som borde separeras och diskuteras grundligt. Som exempel kan nämnas resursskola, anpassad grundskola och vuxenutbildning.

För Liberalerna i Höganäs

Elisabeth Eriksson

Mikael Bendz

Socialdemokraterna

Protokollsanteckning gällande ny gymnasieskola i centrala Höganäs

Det är en skolas innehåll som är avgörande för majoriteten av elever när de väljer gymnasieskola. Det är tydligt, både i de undersökningar som gjorts med elever från Höganäs och i övrig forskning. Program och skolans kunskapsrykte är det viktigaste, inte lokaler eller placering.

Politik är att prioritera och då utbildningsnämndens verksamheter under många år haft en väldigt tajt budget, väljer vi socialdemokrater att prioritera innehåll före yta. När skolor i kommunen tvingas ta bort framgångsrika lässatsningar, inte har råd med pedagogiska måltider eller har pengar till omsorg på obekväma arbetstider anser inte vi att en ny gymnasieskola är rätt prioritet. Den extra kostnad det skulle innebära för kommunen skulle göra mer nytta om den satsas på undervisningen.

För Socialdemokraterna i Höganäs

Carola Persson

Alexander Malmqvist

Lene Pedersen

Voteringslista: §29

Ärende: NY GYMNASIESKOLA I HÖGANÄS, UN/2019/183

Voteringslist(or)

Ordförande Pia Möllers (M) förslag mot Carola Persson (S) med fleras förslag

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Pia Möller (M), ordförande	X		
Britt-Inger Hillhammar Ekberg (M), vice ordförande	X		
Carola Persson (S), 2:e vice ordförande		X	
Mona Björkman Narheim (M), ledamot	X		
Bo Caperman (M), ledamot	X		
Anna Pihlqvist (MP), ledamot	X		
Pehr Frykman (C), ledamot		X	
Leif Löwegren (SD), ledamot	X		
Elisabeth Eriksson (L), ledamot		X	
Alexander Malmqvist (S), ledamot		X	
Christian Eriksson (SD), ersättare	X		
Resultat	7	4	0

BILAGA 1: BAKGRUND

UPPDRAG

Med skrivelsen *Attraktivare gymnasieskola och ett mer levande centrum* initierade utbildningsnämnden ärendet om utveckling av en ny gymnasieskola i Höganäs under hösten 2019: ”Utbildningsnämnden ser gärna att kommunen prioriterar satsning på en ny gymnasieskola med centralt läge. Detta skulle öka skolans attraktivitet och ge bättre förutsättningar för verksamheten. Nya lokaler och utveckling av gymnasieskolan skulle bidra till utökad samverkan med andra aktörer, såsom näringsliv, föreningar och medborgare samt bidra till strategin ”stärk skolans bredd och spets”. Gymnasieskolan skulle kunna bli en naturlig mötesplats och arena i stadsbilden samt bidra till ett mer levande centrum.”¹

Mot bakgrund av ovanstående beslutade utbildningsnämnden den 10 december 2019, § 72, om en utredning för att se över gymnasieskolans innehåll och storlek. I juni 2020 presenterades en utredning kring gymnasieskolans framtid.²

Parallellt under våren 2020 hade en arbetsgrupp bestående av kommunchef och utbildningschef, presidierna i kommunstyrelsen och utbildningsnämnden samt en politiker från de partierna som inte finns representerade i presidierna, haft workshops tillsammans med externa processledare utifrån följande områden:

- Gymnasieutbildningens betydelse för stadsbilden och ett attraktivt Höganäs
- Ungdomars syn på en attraktiv gymnasieutbildning
- Gymnasieutbildningens samarbete med näringslivet

Kommunstyrelsen beslutade utifrån vårens arbete den 10 november 2020, § 203, att uppdra åt kommunchef och utbildningschef att senast den 30 juni 2021 lämna förslag på uppförande av en ny gymnasieskola i Höganäs, utifrån en framtagen uppdragsbeskrivning.³

ALTERNATIV

Den 1 juni 2021, § 38, fick utbildningsnämnden en muntlig återrapportering gällande utvecklingen av en ny gymnasieskola i Höganäs. Utbildningschef och kommunchef fick därefter i uppdrag att återkomma med en ny avrapportering kring hur arbetet med förslag på uppförande av ny gymnasieskola i Höganäs går. Detta gjordes vid utbildningsnämndens möte den 18 januari 2022 samt vid kommunstyrelsens möte den 8 februari 2022. Av framtagen konsekvensbeskrivning framgick att det fanns två alternativ att ta ställning till.⁴

Alternativ 1 vore att:

- bygga en ny grundskola inom området Tornlyckan,
- anpassa nuvarande Tornlyckeskolan för F-3 verksamhet och anpassad grundskola,
- bygga en ny förskola på Tornlyckeskolans tomt,
- bygga en ny idrottshall på Tornlyckeskolans tomt, samt

¹ Skrivelse, Attraktivare gymnasieskola och ett mer levande centrum, UN/2019/183–2

² Utredning, utbildningsförvaltningen, UN/2019/183–7

³ Uppdragsbeskrivning, kommunledningskontoret, UN/2019/183–12

⁴ Konsekvensbeskrivning, utbildningsförvaltningen, UN/2019/183–18

- renovera nuvarande Kullagymnasiet för att tillmötesgå gymnasieskolans nya behov.

Alternativ 2 vore att:

- bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs,
- bygga om Kullagymnasiets nuvarande lokaler för att bli grundskola,
- bygga en ny idrottshall intill befintliga Brukshallen, samt
- bygga om befintliga Tornlyckeskolan för förskola.

I båda fallen behöver en ny skola byggas, befintliga lokaler renoveras och en ny idrottshall byggas. Kommunstyrelsen beslutade den 8 februari 2022, § 24:

- att det byggs en ny gymnasieskola i Höganäs centrum,
- att ge teknik- och fastighetsförvaltningen i uppdrag att i samverkan med utbildningsförvaltningen utreda konsekvenser av flytt av hela eller delar av Tornlyckeskolan till Kullagymnasiets nuvarande lokaler,
- att den framtida nya förskolan på Tornlyckan placeras i Tornlyckeskolans nuvarande lokaler,
- att en ny framtida idrottshall byggs nära ny centralt placerad gymnasieskola.

PÅVERKAN CENTRUMUTVECKLING

Frågan om en gymnasieskola skulle kunna bidra till stadskärnans utveckling har belysts genom olika utredningar såsom Kairos Futures ”Flytta eller bli kvar? – omvärldsanalys inför beslut om Kullagymnasiets framtida placering” och Martin Öbergs ”Att bygga stad när möjligheten ges – om gymnasieskolans placering i staden”. Kairos Futures utredning kommer fram till slutsatsen att Kullagymnasiets placering inte är i sig avgörande för själva skolans attraktivitet. För invånarnas centrumupplevelse skulle påverkan kunna bli ganska stor och av mestadels positiv karaktär. Flera ungdomar och vuxna i stadskärnan bidrar sannolikt med liv och rörelse och en ökad handel. För ambitionen att öka skolans attraktivitet och få flera unga att välja gymnasiet i hemorten är satsningen på skolkvalitet och effektiv kommunikation till målgruppen de viktigaste prioriteringarna. Nybyggnation till följd av en flytt kan öka skolans attraktivitet om den genom nybyggnation bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet genom att med mer funktionella lokaler bättre bemöta elevernas behov.⁵

Martin Öbergs slutsats är liknande. Ett tillskott i närområdet om ca 500 - 600 gymnasiestudenter och 60–70 personal ger givetvis ett ekonomiskt underlag för olika verksamheter i nära grannskap med verksamheten. I de erfarenhetsbaserade generella utvecklingsområden som kan studeras visar det sig att det i normalfallet finns en positiv överspillningseffekt vad avser verksamhetsutveckling inom servicehandel, restauranger och

⁵ Kairos Future: Flytta eller bli kvar? Omvärldsanalys inför beslut om Kullagymnasiets framtida placering

caféer. Generellt gäller att skolor genererar flöden av människor. Något som i sig gagnar en positiv stadsutveckling.⁶

PÅVERKAN ÖVRIGA VERKSAMHETER OCH LOKALBEHOV

Alla underlag och beslut bygger på befolkningsprognoser och planerade lokalbehov från tidigare år. Utbildningsförvaltningen ser utifrån senare befolkningsprognoser att behoven har förändrats något över tid, eftersom prognoserna generellt skrivits ned jämfört med föregående år. Antalet gymnasieelever ser nu ut att ligga i stort sett oförändrat fram till 2035, medan Tornlyckeskolans område ökar mest i såväl absoluta som relativa tal för både förskola och grundskola med som mest runt 180 elever i grundskola. Från 2028 blir ökningarna större och antalet grundskoleelever överstiger 800 för att sedan fortsätta öka årligen under resten av perioden till runt 940 elever 2035.⁷

Andra beslut som påverkas av kommunstyrelsens beslut den 8 februari 2022 är dels utbildningsnämndens beslut den 17 mars 2022, § 13, om att etablera ny förskola i centrala Höganäs om 4–6 avdelningar 2027, dels kommunstyrelsens beslut den 9 april 2024, § 73, om att anta detaljplan för del av Höganäs 37:39 med flera delplan 5, upprättad den 7 mars 2024. Syftet med detaljplanen för KS/2023/145 (tidigare ärende KS/2019/344) är att göra befintliga Tornlyckeskolans detaljplan mer flexibel, samt möjliggöra för en ny idrottshall och en ny förskola på upp till sex avdelningar. Idrottshallen är tänkt att kunna utnyttjas av den befintliga och den nya skolan inom Tornlyckan. Aktuell detaljplan för del av Höganäs 37:39, delplan 5, innefattar:

- Möjlig utbyggnad av skola eller bostäder inom kvarteret Visionen.
- Möjlig utbyggnad av en idrottshall inom kvarteret Framtiden.
- Planbestämmelserna för befintlig skola (kv. Framtiden) görs mer flexibla för att möjliggöra andra användningar.

Andra faktorer att ta hänsyn till är var den anpassade grundskolan (Nymbergsskolan) ska bedrivas, då den i dagsläget är inhyst i paviljonger, var resursskolan (Pålstorpskolan) ska bedrivas, som idag hyr lokaler av en extern aktör, samt var den kommunala vuxenutbildningen (Kunskapsforum) ska bedrivas, som idag delar lokal med Kullagymnasiet.

För att tidigare fattade beslut fortsatt ska harmoniera med varandra behöver förslagen från både alternativ 1 och 2 i ovan nämnd konsekvensbeskrivning delvis slås ihop. Kommunstyrelsen har den 8 februari 2022 redan beslutat att det byggs en ny gymnasieskola i Höganäs centrum och att en ny framtida idrottshall byggs nära ny centralt placerad gymnasieskola, men även att möjliggöra för en ny idrottshall inom kvarteret Framtiden, enligt beslut i kommunstyrelsen den 9 april 2024. Utbildningsförvaltningen föreslår att den nya idrottshallen fortsatt planeras nära nuvarande Tornlyckeskolan, så att framför allt de yngre eleverna inte behöver ta sig så långt till sina idrottslektioner. Enligt den nya Skolstrukturplanen ser utbildningsförvaltningen heller inget behov av att bygga en ny

⁶ Öberg, Martin, Att bygga stad när möjligheten ges – om en gymnasieskolas placering i staden, den 11 mars 2024

⁷ Skolstrukturplan 2024, s12-13

förskola om upp till sex avdelningar 2027 inom Tornlyckans område, då underskottet på förskoleplatser enligt prognosen uppstår först 2030. För hela centrala Höganäs (Tornlyckeskolan och Bruksskolan sammanslaget) är underskottet totalt sex platser år 2035.⁸

⁸ Skolstrukturplan 2024, s18-19

Alternativ A	Ökade driftkostnader tkr		Investering mnkr
Ny grundskola (500 elever), anpassning nuvarande Kullagymnasium (550 elever).			
Ökad hyra gymnasium, anpassning 3 750 tkr	3 750		50
Hyra ny grundskola 13 396 tkr, anpassning F-3, 2 250 tkr, avräknat paviljonger som försvinner 3 225 tkr	12 421	19 096	222,5
Ökad hyra ny idrottshall 4 125 tkr	4 125		45
Avveckling Krushuset (2030-xx-xx)	-1 200		
Kostnadsökning annan huvudman gymnasium	1 722	2 767	
Kostnadsökning annan huvudman grundskola	1 045		
	21 863	21 863	317,5
<hr/>			
Alternativ B			
Ny gymnasieskola (550 elever), anpassning nuvarande Kullagymnasium till grundskola (535 elever).			
Hyra nytt gymnasium 16 650 tkr, ökning med 8 574 tkr från 8 076 tkr	8 574		243,2
Ökad hyra grundskolan 8 076 tkr, anpassning nuvarande gymnasium 4-9, 2 250 tkr + anpassning F-3, 2 250 tkr - paviljonger 3 225 tkr	9 351	20 850	60
Ökad hyra ny idrottshall 4 125 tkr	4 125		45
Avveckling Krushuset (2030-xx-xx)	-1 200		
Kostnadsökning annan huvudman gymnasium	3 938	4 899	
Kostnadsökning annan huvudman grundskola	961		
	25 749	25 749	348,2

Alternativen ovan är beräknade med den fördelning (Kulla-privat-annan kommun) av elever som fanns 2024-01.

Om fler elever går på eget gymnasium (2024-01 ca 470 st) kommer programpriserna bli lägre och utbetalningen till annan huvudman minska.
Motsvarande om färre elever går på eget gymnasium kommer programpriserna bli högre och utbetalningen till annan huvudman öka.
Investeringskostnaden är beräknad efter 2022 års prisnivå
Tillkommer investeringsmedel för inventarier till nya och renoverade lokaler

Avsatt i hyresfonden idag:

Ny gymnasieskola 5 500 tkr

5 550

Ny idrottshall 3 000 tkr

3 000

Anpassning Kullagymnasiet 9 350 tkr

9 350

17 900

Ytterligare avsättning på 5 100 - 9 000 tkr krävs beroende på alternativ A eller B väljs (Krushuset ej avräknat)

Ny gymnasieskola i Höganäs

Sammanfattning av ärendet

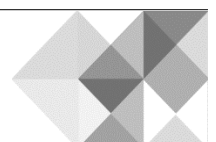
I december 2019 fattade Utbildningsnämnden beslut om att en utredning skulle genomföras med syftet att se över gymnasieskolans innehåll och storlek med ambitionen att bygga en ny gymnasieskola med centralt läge för att stärka Höganäs position som en attraktiv skolkommun. Efter arbete i workshops under 2020 med både förtroendevalda och tjänstemän fick kommunchef och utbildningschef i uppdrag att lämna förslag på uppförande av en ny gymnasieskola i Höganäs. I början av 2022 presenterades en konsekvensbeskrivning för kommunstyrelsen och utbildningsnämnden där två olika alternativ lades fram. I korthet gick dessa ut på att antingen bygga en ny grundskola och anpassa Kullagymnasiet för gymnasieskolans nya behov (alternativ A i bilaga 2), eller bygga en ny gymnasieskola och anpassa Kullagymnasiet till att bli ny grundskola (alternativ B i bilaga 2). Båda alternativen innebär en utökad driftskostnad på grund av högre hyreskostnader och därmed även högre IKE-kostnad. Enligt framtagen kostnadskalkyl (bilaga 2) blir skillnaden mellan alternativ A och B 3 900 tkr. I beräkningen ingår även att nuvarande Tornlyckeskolans lokaler behöver anpassas och en ny idrottshall byggas, dels för att tillgodose behovet av ett växande antal grundskoleelever inom de kommande åren, dels för att kunna tillgodose föreningslivets behov av träningslokaler. I hyresfonden finns medel avsatta för en utökad hyreskostnad motsvarande 17 900 tkr. Beroende på vilket alternativ som väljs behöver ytterligare 5 100–9 000 tkr avsättas. I förslaget från 2022 ingick även planering för en ny förskola inom Tornlyckan, men med nuvarande befolkningsprognos finns inget behov av detta under prognosperioden. Den senaste Skolstrukturplanen visar att antalet grundskoleelever på Tornlyckeskolan ökar i snabbare tempo från 2029 och överskrider nuvarande kapacitet från 2030. Bifogad tidplan (bilaga 3) visar att alternativ A skulle stå klart till hösten 2026, medan alternativ B beräknas vara färdigt i slutet av 2028. Andra faktorer att ta hänsyn till ur lokalplaneringsbehov är var den anpassade grundskolan, resursskolan och vuxenutbildningen ska få plats och hur kommunens lokaler kan utnyttjas på bästa sätt. Beslutet om en ny gymnasieskola påverkar därmed inte bara själva gymnasieskolan, utan även andra verksamheter i kommunen. För en utförligare beskrivning av ärendet, se bilaga 1: bakgrund.

Beslutsunderlag

Utbildningsförvaltningen, bilaga 1: bakgrund, den 26 april 2024,
Utbildningsförvaltningen, bilaga 2: kostnadskalkyl, uppdaterad den 6 maj 2024,
Utbildningsförvaltningen, bilaga 3: tidplan, den 30 april 2024.

Ytterligare underlag i ärendet

Utbildningsnämnden, skrivelse UN/2019/183–2,
Utbildningsnämnden, beslut den 10 december 2019, § 72,
Utbildningsförvaltningen, utredning den 25 mars 2020,
Kommunstyrelsen, beslut den 10 november 2020, § 203,
Kommunledningskontoret, uppdragsbeskrivning den 25 september 2020,
Utbildningsnämnden, beslut den 1 juni 2021, § 38,
Utbildningsnämnden, beslut den 18 januari 2022, § 1,
Kommunstyrelsen, beslut den 8 februari 2022, § 24,
Utbildningsförvaltningen, konsekvensbeskrivning den 26 november 2021,
Utbildningsnämnden, beslut den 17 mars 2022, § 13,
Kairos Future: Flytta eller bli kvar? Omvärldsanalys inför beslut om Kullagymnasiets framtida placering,

Martin Öberg, rapport den 11 mars 2024,
Utbildningsförvaltningen, Skolstrukturplan 2024 den 22 mars 2024,
Kommunstyrelsen, beslut den 9 april 2024, § 73.

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att bygga en ny gymnasieskola i centrala Höganäs för max 550 elever,

att anpassa Kullagymnasiets nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk 4-9, för anpassad grundskola samt för kommunal vuxenutbildning,

att anpassa Tornlyckeskolans nuvarande lokaler till undervisning i 3-parallelliga klasser för åk F-3 samt för resursskola,

att en ny idrottshall byggs nära nuvarande Tornlyckeskolan,

att ingen ny förskola om 4-6 avdelningar etableras i centrala Höganäs 2027,

att de ekonomiska konsekvenserna av ovanstående beslut beaktas i kommande budgetarbete, samt

att kompensera utbildningsnämnden för de ökade hyreskostnaderna.

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att flytta Tornlyckeskolans åk 4-9 till Kullagymnasiets nuvarande lokaler,

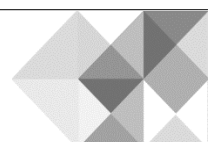
att flytta resursskolan till Tornlyckeskolans nuvarande lokaler,

att flytta den anpassade grundskolan till Kullagymnasiets nuvarande lokaler, samt

att justera beslutet omedelbart.

Mikael Dahlberg
Utbildningschef

Elisabeth Bonakdar Hasbemi
Nämndsekreterare/Utreddare

Flytta eller bli kvar?

OMVÄRLDSANALYS INFÖR BESLUT OM KULLAGYMNASIETS FRAMTIDA PLACERING

I ETT NÖTSKAL

Den här rapporten handlar både bildligt och bokstavligt om vilken plats Kullagymnasiet ska ha i Höganäs. Skolan har idag hård konkurrens av den regionala kontexten där Helsingborg fungerar som magnet för många av ortens ungdomar. Det finns förhoppningar om att en mer centralt belägen gymnasieskola ska tillföra mer liv och rörelse i Höganäs centrum. Samtidigt hoppas givetvis kommun och skolledning att Kullagymnasiet ska kunna locka än fler elever än idag.

Genom att intervjua ungdomar som både är och kan bli elever på Kullagymnasiet, rektorer, planeringsansvariga i kommuner och näringslivsrepresentanter i Höganäs drar vi slutsatsen att en flytt i sig nog inte gör Kullagymnasiet mer attraktivt. Däremot om en ombyggnation görs för att stödja en skola som satsar på kvalitativ utbildning i trygga och trevliga miljöer. Samt görs på ett sätt så att både näringsidkare, flanörer och ungdomar får plats i centrum – då kan en ombyggnation och flytt hjälpa till att öka skolans attraktivitet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

I ett nötskal	2
Inledning	4
<i>Metod</i>	4
Kullagymnasiet i en regional dynamik	5
<i>Rörelse på arbets- och skolmarknader</i>	5
<i>Regionalisering också på skolmarknaden</i>	7
<i>Höganäs skolmarknad i den skånska kontexten</i>	9
Tidigare undersökningar om skolval och flytt till centrum	10
<i>Elevens preferenser vid val av skola</i>	11
<i>Två rön om skolplacering från Boverket</i>	12
Kullagymnasiets attraktivitet	12
<i>Resultat från enkätundersökning 2022</i>	13
<i>Höganäs unga om attraktivitet och lägets betydelse</i>	14
<i>Röster från tio rektorer om attraktivitet och platsens betydelse</i>	17
<i>Två föregångsexempel på kunskapsdriven attraktivitet</i>	18
<i>Fokus idrottsutbildning</i>	20
<i>Slutsatser kring attraktivitet och skolval</i>	21
Näringsliv och centrumutvecklare om centrala skolor	23
<i>Inspel från Höganäs Näringsliv</i>	23
<i>Likartad syn i Båstad, Simrishamn och Strängnäs</i>	24
Slutsatser	25
Bilaga 1: Skolor med idrottslinje i Skåne	28
Bilaga 2: Intervjupersoner,	33
Om Kairos Future	35

INLEDNING

Höganäs kommun står inför att fatta beslut om det lokala Kullagymnasiets utveckling och placering. Idag går cirka 400 elever på skolan, och på senare år har antalet elever sakta ökat, framför allt kopplat till möjligheten att läsa idrottsinriktning. Men det finns plats för fler. Kullagymnasiet har idag en mycket låg inpendling av elever och majoriteten av Höganäs ungdomar pendlar ut från kommunen för att gå gymnasiet. 2019 togs beslut om att flytta skolan till Höganäs centrum för att därigenom kunna vara ett positivt komplement till centrum.

För att stödja planeringsarbetet inför detta har Kairos Future bistått med en undersökning utifrån följande frågeställningar:

- Hur kan Kullagymnasiet bli mer attraktivt för kommunens ungdomar?
- Hur skulle Kullagymnasiets attraktivitet påverkas av en flytt till stadens centrum?
- Vilken roll kan gymnasiets placering spela för utvecklingen av Höganäs centrum?

METOD

Frågeställningarna undersöktes genom följande moment:

- Analys av Höganäs nuläge och omvärld
Metod: Desk research, offentliga data, rapporter, forskning och statistik
- Undersökning av Kullagymnasiets attraktivitet
Metod: Desk research, fältarbete och intervjuer i Höganäs
Totalt intervjuades cirka 60 ungdomar och 20 föräldrar, genom spontan rekrytering av ungdomar och deras föräldrar i samband med aktiviteter vid Höganäs sportcenter, vid busstorget i centrala Höganäs och under en framtidsdag för åk 8 arrangerad på Kullagymnasiet.¹ Intervjuerna genomfördes med en semistrukturerad metod. Vilket innebär att samma tematiska frågor ställs till alla, sedan får den svarande möjlighet att fritt utveckla sina svar. Intervjuerna genomfördes 2-4 maj 2023.
- Undersökning av skolors attraktivitet och förväntad ömsesidig påverkan centrum-skola
Metod: Desk research, fältarbete & intervjuer i Höganäs, intervjuer med skolledare, näringsliv och planeringsansvariga i ytterligare kommuner.
Totalt intervjuades tio rektorer och trettio representanter för näringsliv eller stadsplanering i Höganäs och elva andra kommuner. Intervjuerna genomfördes digitalt eller fysiskt i perioden april till juni 2023. Intervjupersoner från näringsliv i Höganäs rekryterades genom

¹ Vid detta tillfälle intervjuades även lärare och SYV-personal på Kullagymnasiet.

dörrknackning 2-4 maj och genom förmedlad kontakt av tjänstepersoner på Höganäs kommun.

KULLAGYMNASIET I EN REGIONAL DYNAMIK

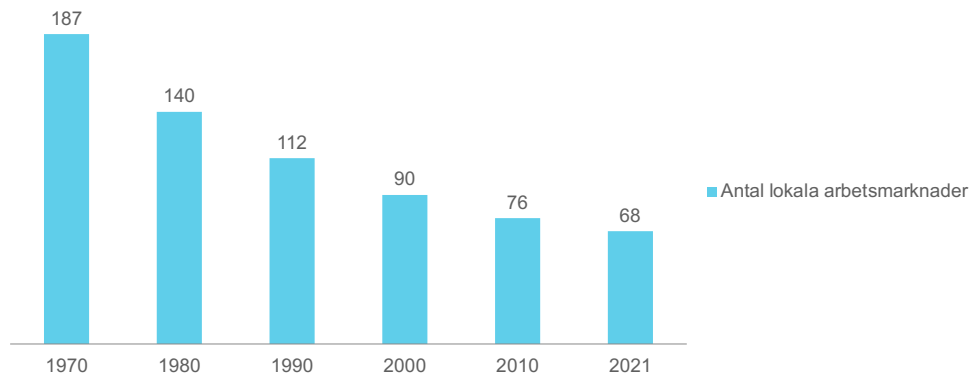
Kommuner har ansvar för att tillgodose invånarnas rätt till skolgång och de lokaler detta kräver. Innan skolvalet infördes innebar det att gymnasiedimensionering var en demografisk fråga, de flesta kommuner kunde förvänta att ungdomar gick ”hemma” – alternativt bestämdes vilken kommun som skulle vara alternativt enligt närhetsprinciper. Den som ville välja gymnasieskola fick flytta nära skolan, med eller utan sin familj. Men med skolvalets införande förändrades beslutsfattande gällande barnens skolgång– från att låta barnen gå i hemkommunens skolor till att välja skola specifikt. I förlängningen innebär den ökande valfriheten för elever och hushåll att den kommunala rådigheten minskar. Detta genom att fritt skolval innebär en konkurrenssituation med såväl privata alternativ som kommunala skolor belägna i andra kommuner. Lokal skol-och platsutveckling sker alltså i konkurrens med alla de platser som människor möter i regionen de verkar i. Höganäs placering av en skola bör därför sättas i den bredare regionala kontext kommunen finns i. Detta avsnitt beskriver just hur breda utvecklingen mot regionalisering på så väl arbets- som skolmarknaden.

RÖRELSE PÅ ARBETS- OCH SKOLMARKNADER

För att sätta skolplaneringen i Höganäs i ett omvärldsperspektiv fortsätter rapporten här med en fördjupning om rörelse på arbets- och skolmarknader.

Hur Sveriges kommuner hänger ihop har förändrats väsentligt de senaste decennierna, vilket har påverkat människors platspreferenser. Över lag har kommuner blivit mindre av självförsörjande skol- och arbetsmarknader, för att i stället ingå i större regionala kontexter.

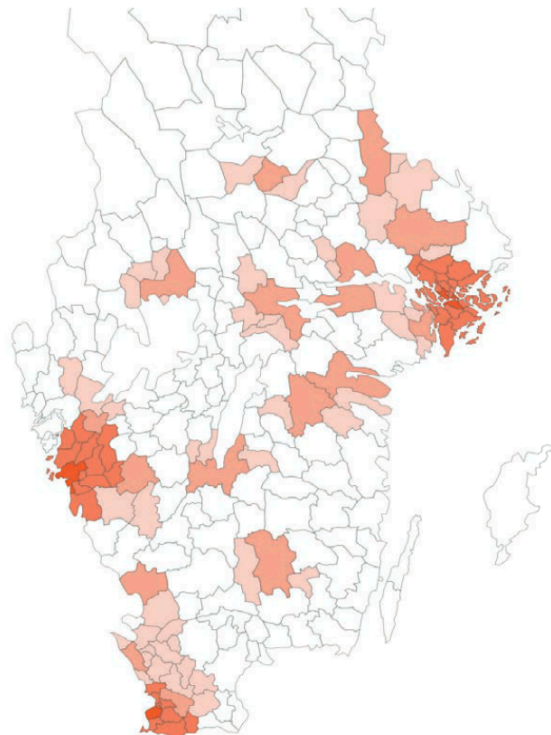
Från att nästan varje enskild kommun tidigare har utgjort en egen arbetsmarknad har de lokala arbetsmarknaderna idag blivit allt färre och allt större.

Figur 1. Antal lokala arbetsmarknader i Sverige 1970–2021. Källa: SCB.

Regionala centra med kransbygder allt viktigare

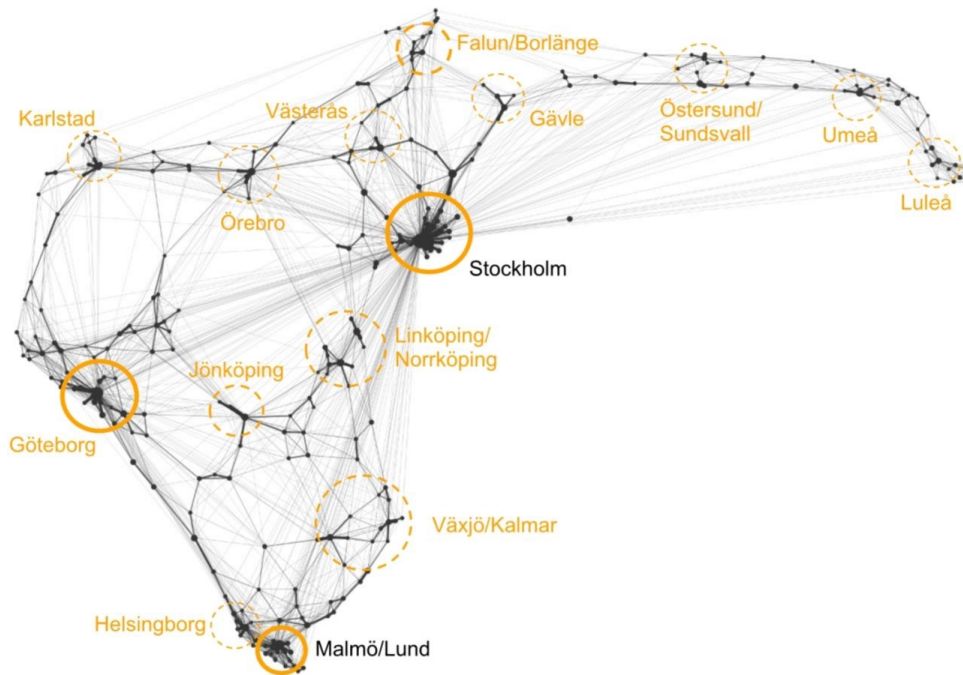
Runt storstäder och större städer har pendlingskommuner kopplats upp där invånarna delar sin tid mellan olika geografier i vardagen. Denna utveckling har förstärkts av valfrihetsreformer i såväl vård som skola – exempelvis genom att välja en skola utanför kommunen eller en vårdcentral nära arbetsplatsen i stället för nära boendet.

Figur 2. Bilden visar storstadsområden och större städer med sina pendlingskommuner i Södra Sverige, (SKR 2023¹) Som synes av bilden ingår Höganäs i ett pendlingsnätverk med Helsingborg som nod.

Från arbetsort till arbetsmarknadsnätverk

Förändringarna har inneburit att kommunlandskapet har förändrats från många små kluster, till ett nätverk som hålls samman genom pendling för både arbete och utbildning. I figuren nedan visualiseras detta nätverk, där Sveriges kommuner visas som prickar och relationerna visas med streck. Korta och tjocka streck om det är mycket pendling mellan kommunerna, långa och tunna om det är lite pendling mellan kommunerna.

Figur 3. Det svenska arbetsmarknadsnätverket, Kairos Future 2023

Som synes i såväl SKR:s kommunindelning (figur 2) som Kairos Futures pendlingsnätverk ingår Höganäs i en regional kontext där Helsingborg är gravitationspunkt för arbetspendlingen. Detta är viktigt att bära med sig då det är den regionala kontexten som blir allt viktigare för individer, snarare än den egna kommunens utbud.

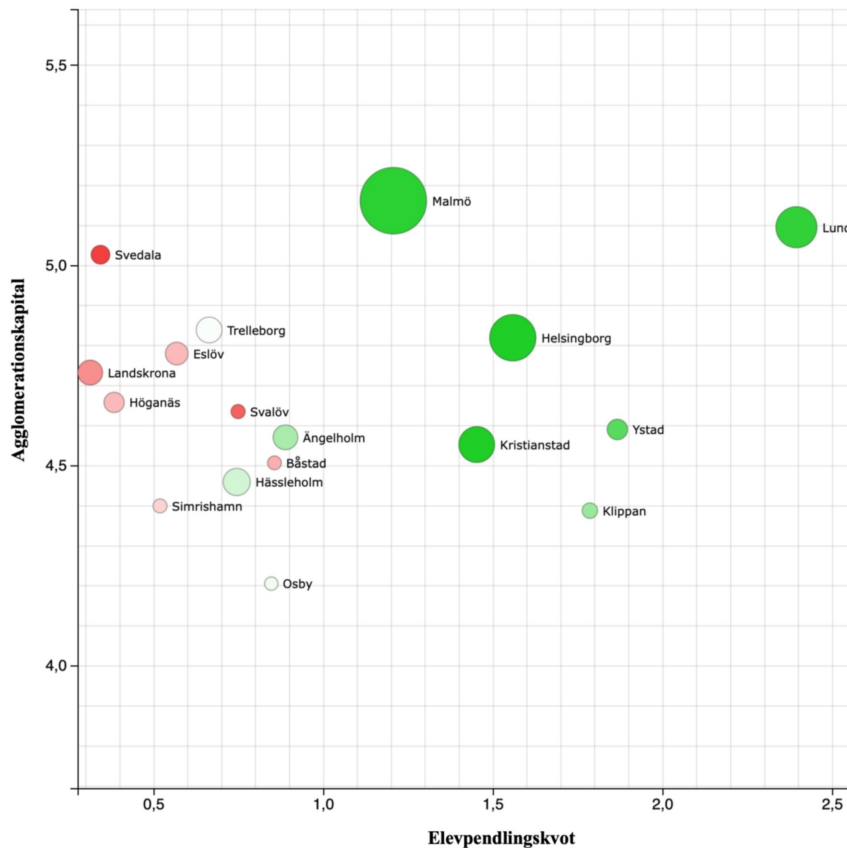
REGIONALISERING OCKSÅ PÅ SKOLMARKNADEN

Skolverket har i sina analyser av skolvalet och skolmarknadernas geografi² funnit att landet delas in i ett antal skolmarknader med olika karaktär. Här ingår Höganäs kommun i en regional skolmarknad tillsammans med Helsingborg, Landskrona, Åstorp och Bjuv.

HÖGANÄS SKOLMARKNAD I DEN SKÅNSKA KONTEXTEN

Höganäs skolmarknadskontext kan visualiseras ännu tydligare genom att väga samman och jämföra flera faktorer som visar både pendling och hur väl uppkopplad kommunen är.

Agglomerationskapital är ett mått som visar i vilken utsträckning en kommun är en del av ett starkt regionalt sammanhang. Varje kommun får kapital av andelen högutbildade i den egna kommunen, samt adderat kapital för antal högutbildade i de kommuner där kommunen har starka pendlingsrelationer. Genom att jämföra hur många gymnasieungdomar som studerar i en kommun och jämföra med antalet folkbokförda elever kan en uppfattning om skolmarknadens dragningskraft skapas. Genom att dessutom beakta i vilken mån de egna eleverna stannar kvar i kommunen går det få en uppfattning om kommunens egen attraktionskraft. I bilden visas hur kommuner i Skåne med egna gymnasieskolor jämförs med varandra enligt dessa mått:

Figur 5. Visualisering av ut-inpendling av gymnasieelever respektive agglomerationskapital². Storlek på cirklarna motsvarar totalt antal elever och färg indikerar hur väl kommunen

² Agglomerationskapitalet är ett mått som visar i vilken utsträckning en kommun är en del av ett starkt regionalt sammanhang. Varje kommun får kapital i form av högutbildade i den egna kommunen, samt adderat kapital för antal högutbildade i de kommuner där kommunen har starka pendlingsrelationer.

behåller de egna eleverna i sina gymnasieskolor. Grön färg betyder att minst hälften av folkbokförda gymnasieelever finns kvar i kommunen.

I bilden ovan bildas ett kluster med kommuner som har liknande agglomerationskapital, övervägande utpendling och som behåller sina elever i lägre grad än andra. Ystad och Klippan utmärker sig genom att vara små kommuner med hög inpendling. I den regionala skolmarknaden som Höganäs ingår i är det bara Helsingborg som har fler gymnasiestuderande i kommunen än utpendlande.

Ett mönster som uppstår är att mindre elevunderlag hänger ihop med utpendling. Förutom de fyra största orterna i Skåne är det bara Ystad, Klippan, Ängelholm och Hässleholm som behåller hälften eller fler av de folkbokförda eleverna. Detta kan ses som en illustration av den redan kända gravitation stora orter har på sin omgivning.

Slutsatser:

Regionaliseringen av arbets- och skolmarknaderna är en utmaning för den kommunala planeringen av skolor och centrum. Den genomgående trenden är att kommuners handlingsutrymme utmanas av människors ökade mobilitet, i kombination med invånarnas möjlighet att flytta sysselsättning, vårdtjänster, handel och så vidare över kommungränser.

I den omvärldskontexten ingår Höganäs i ett regionalt sammanhang med Helsingborg som gravitationspunkt för både arbete och skola. Detta innebär att Höganäs centrum är ett av flera centrum som invånarna regelbundet besöker, vilket betyder att det lokala centrumet kommer ses som ett litet centrum i den regionala kontext som är medborgarens vardag. Därmed kommer förändringar av centrumupplevelsen i Höganäs jämföras med andra centrum i den bredare regionala kontexten. För elever kommer därför troligen inte en i Höganäs mer central gymnasieskola innebära ökad upplevelse av centrum/stad i och med att jämförelsen kommer ske mot framför allt Helsingborg. Detta är inte en ny eller okänd utveckling, men tjänar här till att påminna om det sammanhang i vilket den kommunala planeringen av skola och centrum sker.

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR OM SKOLVAL OCH FLYTT TILL CENTRUM

I den regionala kontexten beskriven ovan finns Kullagymnasiet. Skolan behöver vara attraktiv för elever på en regional skolmarknad där Helsingborg dominerar. Detta avsnitt handlar om vad forskningsrön säger om elevers preferenser vid val av gymnasieskola och hur detta tar sig uttryck lokalt i Höganäs. Resultaten från intervjustudien i Höganäs illustrerar tydligt hur ”närhet” och ”attraktivitet” tolkar relativt den regionala kontexten. Detta uttrycks genom att skolan redan upplevs ligga nära och få ser läget som viktigt för attraktiviteten. Den viktigaste slutsatsen

från detta kapitel är att fokusera på de utbildningsmässiga konkurrensfördelarna för skolan och hur de kan stödjas av flytt eller ombyggnation.

ELEVERS PREFERENSER VID VAL AV SKOLA

Sunt förnuft säger oss att elever väljer skola av flera, parallella anledningar, såväl studierelaterade, sociala som andra. En forskningsöversikt³ om preferenser vid skolval bekräftar att preferenser som att få gå tillsammans med kompisar, att skolan har ett attraktivt program, att avståndet till skolan är kort och att skolan har ett bra rykte är vanliga. Skolors attraktivitet formas alltså av flera för respektive elev viktiga faktorer.

Så hur fördelar sig dessa anledningar i fråga om betydelse? Mikael Thelin vid Uppsala universitet finner i sin forskning⁴ att drygt hälften av alla gymnasieval sker på grund av skolans utbud av program och utbildningskvalitet. Knappt hälften av alla elever väljer alltså gymnasium på grund av anledningar som inte har att göra med själva kunskapsutvecklingen. Bland annat testade Thelin sex viktiga variabler som spelar in i valet av gymnasieskola: *avstånd, kunskapsrykte, vänner, lokalisering, program, att få en Ipad/dator*. Hur dessa i genomsnitt påverkade gymnasieval visas i Figur 6. De två akademiskt inriktade anledningarna motsvarar som sagt hälften av valen och de är också de enskilt största. Därutöver är betydelsen ganska jämn fördelad mellan övriga fyra anledningar.

Figur 6. "Nyttovärden" för olika variabler inför skolval från Thelins undersökning. De akademiskt relaterade drivkrafterna (kunskapsrykte och program) står för 56,5 procent av gymnasievalen enligt studien.

Gymnasieval kan alltså förstås genom att skolor kvalificeras mot en uppsättning personliga preferenser som kan ha olika rangordning. För den här rapportens frågeställningar (om hur skolans attraktivitet kan öka och om det påverkas av en

flytt) är det intressant att notera att ”lokalisering” (det vill säga var skolan är placerad i orten) spelar minst roll. ”Avstånd” är viktigast av de variabler som inte är akademiska men som vi ska se är det en variabel som är svår att sätta absoluta tal på.

TVÅ RÖN OM SKOLPLACERING FRÅN BOVERKET

Boverket⁵ har i en rapport undersökt hur kommuner har hanterat kombinationen av det fria skolvalet och ambitioner om en sammanhållen stadsutveckling. Detta gjordes genom att undersöka hur tillgång till kollektivtrafik, hänsyn till effekter på social segregation och närhet till naturmiljö har beaktats i olika kommuners planering av skolors placering. Rapportens huvudfokus är grundskolor men två slutsatser är generella och relevanta för den här studiens syften:

Centrumflytt kräver tänk kring allmänna utrymmen

Boverket finner att flytt till centrum i kombination med stadsplanering som försöker samla fler verksamheter centralt skapar nya krav på tillgång till allmänna utrymmen såsom parker. Det vill säga, en centralt placerad skola kommer i någon mån behöva nyttja stadens allmänningar för både rast och undervisning. Ungdomar kommer i högre grad än idag ta upp allmänna ytor, vistas på bibliotek, besöker restauranger. Om detta är ett problem eller tillgång beror på perspektiv, men det innebär en förändring av stadens rum.

Närhet är relativt

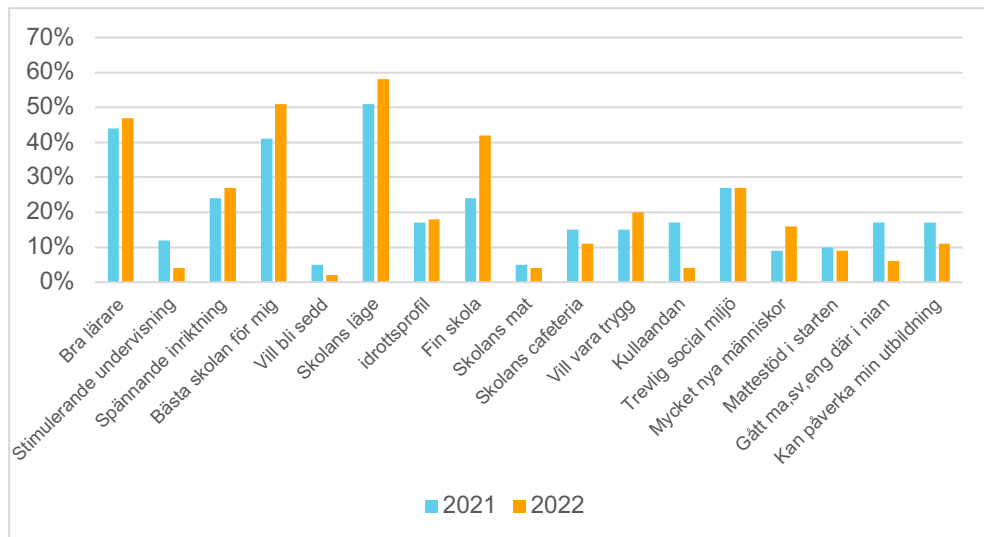
Vad ”närhet” är i stadsplanering är en fråga om vad som är *tillräckligt* nära till såväl bostad, kollektivtrafik och naturmiljöer eller parker. Närhet är alltså inget absolut mått utan måste alltid förstås i den lokala kontexten. I relation till de sex variablerna för val som nämns ovan är det alltså inte självklart vad ”närhet” kommer bedömas från. Exempelvis kommer kommande kapitel mena att Kullagymnasiet upplevs ligga ”nära” eftersom det bedöms ur den regionala kontexten.

KULLAGYMNASIETS ATTRAKTIVITET

Ovan presenterades en generell bild av hur skolval går till samt generella konsekvenserna av att flytta skolor in i centrum. Detta kapitel vänder fokus mot hur unga i Höganäs och rektorer från tio olika kommuner ser på vad som gör en skola attraktiv och vad platsen har för betydelse. Kapitlet börjar med resultat från en enkätundersökning (2022) om varför Kullagymnasiet valts eller inte valts. Därefter kommer insikter från den intervjustudie som utfördes i Höganäs under 2-4 maj 2023, varpå röster från rektorerna lyfts in. Sedan fortsätter kapitlet med ett extra fokus på idrottsutbildning. Slutligen summeras resultaten i en modell som illustrerar valprocessen som får elever att välja eller inte välja Kullagymnasiet.

RESULTAT FRÅN ENKÄTUNDERSÖKNING 2022

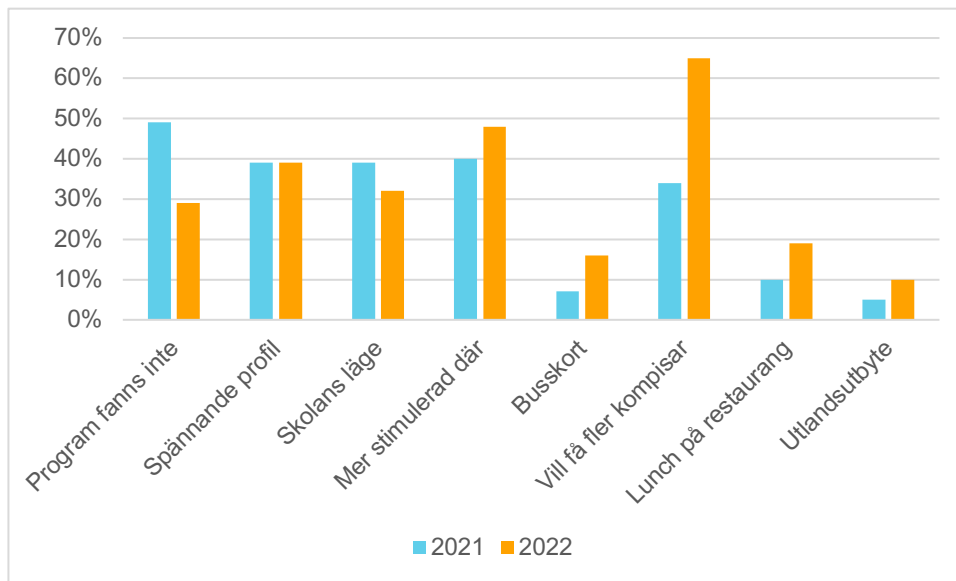
Hur uppfattas Kullagymnasiet av Höganäs unga? Några svar på den frågan inhämtades genom en enkätundersökning som 2022⁶ gick ut till elever som hade valt Kullagymnasiet. I svaren framgår att skolans läge är en viktig anledning att välja skola. Sannolikt kan skolans närhet också ingå i det frekventa svarsalternativet *Bästa skolan för mig*. Skolans lärare får också ett gott betyg.

Figur 7. Svar på frågan "Anledning att jag valde Kullagymnasiet" (55 svarande från åk 9, undersökning utförd av Höganäs kommuns utbildningsförvaltning. Elever har kunnat välja flera variabler varför summan av valen blir mer än 100 procent).

Uttryckt med Thelins definierade variabler för skolval kan vi se att val har gjorts såväl från de akademiskt relaterade och övriga (Bra lärare motsvarar ett gott kunskapsrykte och läget motsvarar lokalisering).

Nedan visas också de vanligaste anledningarna att söka gymnasium utanför Höganäs. Även de som inte har valt Kullagymnasiet återspeglar forskningen genom att uppvisa en jämn fördelning mellan akademiska och icke akademiska anledningar. Vanligast är frånvaron av önskade program/profil på skolan samt en önskan om att få fler vänner. Skolans läge kan också vara en anledning till att inte välja Kullagymnasiet.

Figur 8. Främsta anledningar att blivande elever inte valde Kullagymnasiet (92 svarande från åk 9, undersökning utförd av Höganäs kommuns utbildningsförvaltning).

HÖGANÄS UNGA OM ATTRAKTIVITET OCH LÄGETS BETYDELSE

För att få djupare förståelse för hur dessa anledningar att välja skola uttrycks i Höganäs utfördes en intervjubaserad undersökning med cirka tjugo föräldrar och sextio ungdomar i gymnasieålder. Syftet var att undersöka synen på vad som gör en skola attraktiv, drivkrafter bakom gymnasieval och om attraktivitet kan påverkas av en eventuell flytt av skolan. I intervjuerna kom följande återkommande teman fram:

Skolans placering i Höganäs inte särskilt viktig

De flesta tillfrågade ansåg att varken Kullagymnasiets nuvarande placering eller vid en flytt till Höganäs centrum skulle påverka skolans attraktivitet i någon betydande omfattning. En vanlig reaktion på frågan om Kullagymnasiet skulle vara attraktivare om skolan låg mer centralt var att skolan redan idag upplevdes ”ligga centralt” och att ”Höganäs är inte så stort”. I relation till Thelins forskning och Boverkets rön kan detta tolkas som att variabeln ”avstånd” förstås bäst relativt den pendlingstid det skulle innebära att studera vid ett gymnasium i Helsingborg eller annan ort. Skolans läge idag verkar alltså inte vara en drivkraft vare sig för att välja eller välja bort Kullagymnasiet. Samtidigt var det inte många som motsatte sig en flytt. Snarare väckte en möjlig flytt nyfikenhet om vad det skulle innebära för sociala- och undervisningsmiljöer.

Uppkoppling mot kollektivtrafik ses som viktigt

Dagens placering nära busshållplats och vägar upplevdes som positivt. Skolan upplevdes som lätt att ta sig till. En elev som tog bussen till skolan beskrev en smidig pendling som att det var skönt att ”inte behöva tänka mer” när hen satt sig på bussen. Dock verkar inte bättre kollektivtrafik vara avgörande för att göra skolan mer attraktiv. Några elever menade att en förändring av skolans läge skulle

innebära förbättringar för vissa och försämringar för andra, men på det stora hela inte var en stor sak.

Rätt program + vänner = en stark kombination

Av de intervjuade som redan valt eller sa sig komma välja Kullagymnasiet var ett kännetecken kombinationen av att kunna välja ett önskat program och att vänner också valt samma skola. Dessa resonerade som att närhet eller centralt läge skulle vara en bonus. En förälder berättade att hens ungdom hade valt att pendla på grund av att den bästa vännen var övertygad om att just den skolan var den bästa, för egen del ansåg föräldern att det skulle varit skönare om ungdomen valt att gå på hemmaplan.

Närhet är en viktig anledning att välja Kullagymnasiet

Många lyfte också närheten som en anledning i sig att välja Kullagymnasiet. Detta är naturligt då det finns personer som har närhet som sitt viktigaste kriterium. För de av dessa som har Höganäs som närmaste centralort är Kullagymnasiet ett förstahandsval, så länge som utbildningsnivå och stämning på skolan är tillräckligt god. En elev ville inte ha långt till skolan och sina fritidsintressen så valet på Kullagymnasiet var redan givet. Hen beskrev sin valprocess som att hen inte alls hade tittat på andra skolor men funderat länge över vilken linje på Kullagymnasiet som verkade mest intressant.

Rätt program skapar relevans

En vanlig anledning att välja gymnasium på annan ort var att programmet som eleven ville gå inte erbjöds. Betydelsen av detta kan visas med exempel från en intervju där en elev först inte alls övervägt att gå på Höganäs eftersom hen ville gå ekonomiprogrammet. När hen fick reda på att ekonomiprogrammet skulle erbjudas på Kullagymnasiet gjorde närheten skolan till ett förstahandsval. Detta illustrerar hur skolor, genom att möta de viktigaste drivkrafterna för den enskilde eleven, kvalificerar sig för att komma under övervägande.

Underskatta inte identitetsbyggets betydelse

I andra fall valdes Höganäs aktivt bort då flera elevers val av gymnasium avgjordes av önskan att komma bort, se något nytt och få mer av en stadsupplevelse. För dessa ungdomar klarade sig Höganäs inte i konkurrensen, även om det önskade programmet erbjöds på Kullagymnasiet. Ett sådant exempel kom från ett par elever med en tydlig subkultursidentitet och med en negativ inställning till Höganäs. De förknippade Höganäs med en sömnig hemort. En ”tråkig plats” som de ville göra uppror mot. En av dessa elever uttryckte flera gånger att hade hen haft råd med eget boende skulle hen ha flyttat ”för länge sedan”. Detta var inte en särskilt vanlig ståndpunkt men visar hur betydande identitetsskapande och social dynamik kan vara för en elevs val av skola.

Hemvändare tröttnar på långa restider

De elever som på förhand har bestämt sig för att komma bort från hemkommunen är troligen svåra att påverka i ett förstahandsval. Däremot berättade flera om vänner som valde gymnasium utanför kommunen men som efter en tid återvände

för att pendlingen blivit för jobbig. En elev som själv hade bytt gymnasium berättade om hur tidiga morgnar och sena kvällar gjorde att övriga fritidsintressen blev lidande. Att inte trivas på en skola som inte mötte förväntningar var andra anledningar att pendlingen blev övervägande negativ.

Vissa värden är lättare att konkurrera med än andra

I intervjustudien var vanligaste anledningen att inte välja Kullagymnasiet att ”vilja se något nytt” följt av ”programmet saknas”. Att konkurrera med elevens ”vilja se något nytt” kan vara svårt. Möjligen kan program med stora möjligheter till arbetsplatspraktik eller utbytesmöjlighet hjälpa till att möjliggöra ett sådant vidgande av vyer. Men sådana lösningar är osäkra investeringar eftersom ”något nytt” i Höganäs fall finns bara en bussresa bort. Däremot kan de elever som kan tänkas göra omval vara en intressant målgrupp att arbeta närmare med.

Fräscha ändamålsenliga lokaler tros kunna stärka attraktivitet

Flera föräldrar var av åsikten att nya och fräscha lokaler kan stärka Kullagymnasiets attraktivitet. En påminde sig ett samtal kring gymnasievalet med sin ungdom där frågan kommit på tal. Föräldern hade föreslagit Kullagymnasiet som alternativ, eftersom programmet ungdomen ville gå fanns, Kulla skulle vara en smidig lösning och föräldrarnas bild av undervisningens kvalitet var god. Ungdomen invände då att hen inte ville gå i en betongkloss som kändes som en grundskola. Intervjuer med lärare på Kullagymnasiet betonade också vinster med att från början planera lokaler för de ändamål de ska ha. De såg exempelvis vinster med att få rymligare och mer sammanhållna lokaler för teknikprogrammets behov.

Tidigare elever är viktiga ambassadörer

Flera elever eller blivande elever sa att de hade inspirerats att gå på Kullagymnasiet av äldre syskon, kusiner eller idrottskamrater. Att ha en förebild som trivts och som kunnat berätta att utbildningen varit av en god kvalitet och att den sociala miljön är god var viktigt för deras val.

Slutsatser från intervjuer om attraktivitet och plats:

Sett till frågeställningen ”hur bli Kullagymnasiet mer attraktivt” är bilden från intervjuerna att attraktivitet framför allt handlar om att ha de program som efterfrågas och ett gott kunskapsrykte bland elever.

Lokalisering av skolan inom Höganäs verkar mindre viktigt. De elever som värderar ”närhet” högst väljer troligen redan Kullagymnasiet idag. Här speglas tydligt både Thelins forskning som värderar lokalisering lågt och Boverkets rön om att närhet är något relativt. Både de som värderar att komma bort och de som värderar centrala lägen dras av den anledningen till Helsingborg eller vidare.

Eftersom vänner och äldre förebilder är viktiga för mångas val kan det vara intressant att undersöka hur ambassadörskap kan arbetas med bland både befintliga elever och i grundskolan.

RÖSTER FRÅN TIO REKTORER OM ATTRAKTIVITET OCH PLATSENS BETYDELSE

För att bredda bilden av attraktivitet och platsens betydelse intervjuades tio gymnasierektorer från andra kommuner. Urvalet gjordes utifrån gymnasieskolornas placering, vilken typ av skolmarknad kommunen ingick i, skolans attraktivitet och om det fanns intressanta jämförelser att göra med Höganäs.

Kommun	Län	Folkbokförda elever	Antal skolor	Andel av boende som går i kommunal skola	Andel i den kommunala skolan från kommunen	Kvot Dag/natt-befolkning
Alingsås	Västra Götalands län	1550	5	74%	74%	0,87
Båstad	Skåne län	490	2	33%	55%	0,86
Eslöv	Skåne län	1300	1	35%	62%	0,57
Huddinge	Stockholms län	4670	7	26%	39%	0,71
Höganäs	Skåne län	1040	1	35%	90%	0,38
Partille	Västra Götalands län	1510	1	13%	46%	0,27
Simrishamn	Skåne län	500	1	40%	77%	0,52
Strängnäs	Södermanlands län	1510	2	50%	81%	0,67
Söderhamn	Gävleborgs län	800	2	74%	86%	0,86
Ulricehamn	Västra Götalands län	830	2	58%	94%	0,61
Vallentuna	Stockholms län	1510	1	18%	64%	0,28
Vellinge	Skåne län	1560	1	34%	65%	0,53

Figur 9. Jämförelse av kommuner där rektorer eller centrumutvecklande aktörer intervjuats. som

I intervjuerna framträdde följande teman kopplade till vad som gör en skola attraktiv:

- *Trygghet och studiero*
En styrka som lyfts av flera rektorer är att kunna erbjuda trygghet, studiero och tydlighet. Ett centralt läge får därför inte innebära flöden av människor som inte är kopplade till skolan. En mindre skola har större möjligheter att kultivera dessa värden än större. Inom skolan lyftes återkommande att en framgångsfaktor för att uppnå trygghet och studiero är att visa tydlighet med nya elever direkt vid läsårsstart. Exempelvis genom tydliga regler för vad som gäller och att dessa följs upp. Det är viktigt att elever har tillgång till egna utrymmen – skolan är inte en allmän plats. Beakta att vissa elever upplever otrygghet om miljön blir för offentlig.
- *Stolthet*
Flera rektorer berättade om betydelsen om att arbeta för en skola som både personal och elever är stolta över. Där marknadsföringsarbete inte bara handlar om extern kommunikation utan om att bygga stolthet och identitet på skolor. Att både i självbild och resultat prestera är viktigt för attraktiviteten av en skola.
- *Idrottsinriktning & speciallinjer*

Idrottslinjer är en populär strategi för att öka attraktivitet och locka både inpendlande och folkbokförda elever. Som diskuterat i fokusavsnittet om idrottslinjer är idrottsutbildningar en effektiv strategi att nå en lokal målgrupp av idrottsintresserade. De intervjuade två skolor med flest förstahandssökande per plats har dock ingen idrottsinriktning på skolan. Mer om dessa två nedan.

- *Nära till centrum och kollektivtrafik*

Flera av de skolor som idag ligger centralt lyfter att närhet är en nödvändighet för att vara attraktiva. Än viktigare än tillgången till centrum anges närhet till en knutpunkt för kollektivtrafik, något som ofta sammanfaller med centrum.

- *Knyta an högstadiet till gymnasiet*

Flera rektorer nämner en god relation till högstadieskolornas elever som en viktig del av att skapa attraktivitet. En utmaning som flera utpendlingsskolor brottas med är att ungdomar ansåg att stanna kvar ger låg status. Flera rektorer nämnde att arbeta med kunskapsrykte till studiestarka och drivande elever på orterna är en viktig del av att göra den lokala skolan relevant och mer attraktiv.

TVÅ FÖREGÅNGSEXEMPEL PÅ KUNSKAPSDRIVEN ATTRAKTIVITET

Två av de intervjuade skolorna utmärker sig särskilt vad gäller andelen förstahandssökande, Europaskolan i Strängnäs och Östra Gymnasiet i Huddinge. De har ett högt söktryck och rykte trots icke-urban placering i Europaskolans fall och närhet till starkt urbant center i Östra Gymnasiets fall.

Europaskolan i Strängnäs

Europaskolan i Strängnäs är en fristående skola som drivs av en stiftelse. Stiftelsen driver tre skolor, varav en är en gymnasieskola i Strängnäs och övriga två är högstadieskolor i Strängnäs och Malmköping. Gymnasieskolan grundades 1994. Idag går cirka 480 elever på skolan. Skolan ska enligt ägarstiftelsens riktlinjer ha en aktiv europaorientering. De flesta eleverna på skolan kommer från Södermanland. Men vissa elever är mer långväga – cirka trettio av skolans elever kommer från andra delar av landet.

Antalet förstahandssökanden till skolans platser brukar snitta på ungefär två sökanden per plats. Förutom skolans fokus europaorientering menar rektorn att det höga skoltrycket har att göra med att skolan är studieinriktad med stort fokus på steget efter gymnasietiden.

Skolan ligger i utkanten av centrala Strängnäs och är uppdelad i flera olika byggnader, läget anses viktigt framför allt utifrån närhet till tågstation då många elever pendlar in till Strängnäs. Rektor framhåller även att den vackra miljön i Strängnäs med läget vid Mälaren hjälper till att stärka skolans varumärke.

Som viktigaste resurs så framhålls att skolan har omvittnat bra lärare. De anser sig inte behöva marknadsföra sig då de flesta som börjar redan innan har hört att

Europaskolan är en bra skola. Skolan upplever få problem med konflikter inom elevgruppen, om det uppstår så tar man snabbt itu med dessa, vilket gynnar ryktet som en skola som fokuserar på kunskap och att förbereda ungdomar för livet efter gymnasiet.

Utöver detta så lyfter rektor att skolan har en tydlig skolanda, med bland annat ett aktivt föreningsliv. Eleverna har själva tillgång till skolans lokaler även under kvällstid, även om ingen personal är på plats. Skolan bygger på många traditioner som skolavslutning i kyrkan, ceremoni vid mösspåtagnings samt att detta är en av få skolor i Sverige som fortsatt använder abiturentmössor³.

INSPEL TILL HÖGANÄS KOMMUN:

Europaskolan är ett exempel på hur tydligt kunskapsfokus kan vara en stark attraktionsfaktor och att det går att ha en trovärdig internationell inriktning utan att vara belägen i storstadsmiljö. Kullagymnasiet har redan idag en internationell utblick och lärare med gott renommé bland elever och dessa styrkor bör byggas vidare på.

Östra Gymnasiet i Huddinge

Östra Gymnasiet är en kommunal gymnasieskola i Huddinge, en av kranskommunerna till Stockholm. Skolan har idag 870 elever och ligger 500 meter från pendeltågsstationen Skogås, från vilken det tar 20 minuter med pendeltåg till hållplats Stockholm City. Skolan ligger på andra sidan tågspåren från Skogås centrum som är ett mindre lokalt centrum. 2021 så pekades Skogås ut av polisen som ett särskilt utsatt område.

Närheten till Stockholm och det utsatta läget till trots har Östra Gymnasiet 380 förstahandssökande till 250 platser. 2019 var den tredje mest sökta gymnasieskolan i hela Stockholms län. Cirka drygt en tredjedel av eleverna på skolan är från Huddinge, resten kommer från övriga delar av pendeltågslinjen mellan Södermalm-Nynäshamn. Skolans lokaler invigdes 2005 och har sedan planering och start haft samma rektor.

Skolan är tydlig med behovet av marknadsföring. Men, menar den intervjuade rektorn, det viktiga är att det finns bra saker att marknadsföra. Skolan utgår ifrån principen att både lärare och elever är medarbetare – om någon av dessa ser ett behov så ser skolan om man kan lösa och möta behovet. Det är viktigt att förstå att gymnasiet är steget från att vara barn till att möta vuxenlivet, då behöver eleverna behandlas utifrån detta. Samtidigt är det viktigt att förstå de behov som eleverna har för att på bästa sätt möta dessa. Skolan är bygd utifrån dessa principer som även genomsyrar verksamheten.

Skolan presenterar sig som ” en mysig och familjär gymnasieskola med 870 studiemotiverade elever”. Skolan har stort fokus på hög kvalitet i undervisningen med kontinuerlig utveckling och fortbildning av all personal. Undervisningen

³ En abiturentmössa är en liknande en studentmössa men används av en person som inte ännu tagit studenten. Dessa användes i allmänt bruk före 1968 då studentexamen avskaffades. Idag används den vid enstaka skolor.

beskrivs som klassisk, med stabilitet och kontinuitet – ”det är inte så mycket nymodigheter och inga experiment” menar rektorn. Alla delar av skolan behöver fungera och samverka, även städ och bespisning är viktiga delar av detta. Detta kompletteras med, tre T: Tydlighet, Trivsel och Trygghet.

Rektor berättar om att skolbyggnaden, organisationen, bemötandet och ledarskapet gemensamt bygger kultur och atmosfär. Från inflyttning så har man försökt att så länge som möjligt skapa en gemensam nybyggeranda där man gemensamt löser det som behöver lösas.

INSPEL TILL HÖGANÄS KOMMUN:

Östra Gymnasiet visar på hur ett helhetstänk kring skolans organisation och ett tydligt kunskapsfokus gör att attraktion kan skapas även om regional placering talar mot. Vi lyfter exemplet här som påminnelse om att även om regional kontext ger förutsättningarna skapar den inte förutbestämda resultat. Vid en nyutveckling av skolan utnyttja nybyggerandan och se till att både lärare och elever får ”hugga i” för skapandet av skolan.

FOKUS IDROTTSUTBILDNING

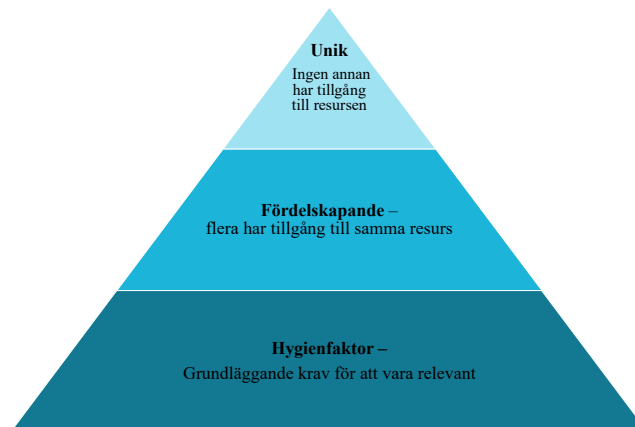
Eftersom en flytt av Kullagymnasiet skulle innebära ett ökat avstånd till idrottsanläggningar har ett särskilt fokus för undersökningen varit program med möjlighet att kombinera med idrott.

Det finns tre typer av idrottsutbildningar på gymnasienivå:

- Riksidrottsgymnasium – utbildning med sikte på internationell elitidrott med intag från hela landet. Dessa utbildningar godkänns av Riksidrottsförbundet.
- Nationellt godkänd idrottsutbildning – utbildning riktad till de med mål att bli elitidrottare på nationell nivå där ett specialidrottsförbund står bakom utbildningsplan. Sökande kan ske till dessa utbildningar från hela landet i mån av plats.
- Lokal idrottsutbildning – ej nationellt kvalitetssäkrade linjer där kurserna idrott och hälsa 1 och 2 ingår som individuellt val. Höganäs erbjuder idrottsprofil av denna typ.

Lokal idrottsutbildning – hygienfaktor snarare än unik fördel?

Att kunna kombinera skola med idrottande är idag utbrett och erbjuds på en stor andel skolor. Av de skånska kommunerna där det finns gymnasieskola är det endast Svalöv och Svedala som inte har en egen idrottsprofil (Se bilaga 1 för sammanställning av skånska kommuner och gymnasium med idrottslinje av något slag). För skolor som inte tydligt utmärker sig med andra kvaliteter som till exempel ett väldigt gott renommé så framstår idrottsinriktning som en hygienfaktor.

Figur 10. Modell för värdering av tillgångar. Idrottsutbildning har rört sig från nästan unikt till fördelskapande till hygienfaktor. Modell av Kairos Future

Idrottsprofiler servar en lokal marknad och får elever att känna sig "sedda"

En av de intervjuade rektorerna resonerade som så att idrottsprofil är en "enkel" strategi för att behålla idrottsintresserade elever med förankring i en klubb eller förening på orten. Att fortsätta satsningar på lokalt representerade idrotter är därför en god prioritering. Ska detta utvecklas kan en möjlig fortsättning vara att erbjuda sporter som Höganäs har förutsättningar för med befintliga anläggningar men som inte erbjuds av andra skolor i närområdet.

Flera av de intervjuade såg värdet av idrottsprofil som funktionellt – en möjlighet att utvecklas inom sin idrott. Några resonerade även som att möjligheten att utöva sin idrott sågs som en bekräftelse av dem som individer och att man var sedd av skolan. Detta kan tolkas som att idrottsutbildning också har ett symbolvärde som signalerar villighet att satsa på sina elevers intressen.

Avstånd till utövande av idrott

Genom en kartläggning av åtta slumpmässigt utvalda idrottsgymnasier samt de intervjuade skolor i denna studie som har idrottsinriktning så framkommer att avståndet mellan skola och idrottsanläggning kan variera stort. I jämförelse utmärker sig varken Kullagymnasiets nuvarande, eller tänkta, placerings avstånd till idrottsanläggningar. Det finns välfungerande idrottsinriktningar på andra skolor som har längre avstånd än från Höganäs centrum till Höganäs sportcenter.

De idrottselever på Kullagymnasiets som intervjuades menade att en flytt av skolan till en mer central belägenhet inte borde innebära problem för idrottandet. De ansåg att skolan redan idag jobbade smart med schemaläggning, transport och service runt idrottslinjerna.

SLUTSATSER KRING ATTRAKTIVITET OCH SKOLVAL

Vi kan se en spegling av aktuell forskning på skolval i både enkätundersökningar och intervjustudie vilken bekräftar en aning de flesta nog har: Elever väljer skola av olika anledningar. Såväl den tidigare forskningen som undersökningen i Höganäs finner att skolans lokalisering på en ort inte är det mest avgörande för attraktivitet. Samma bild att akademiska anledningarna att välja skola är de

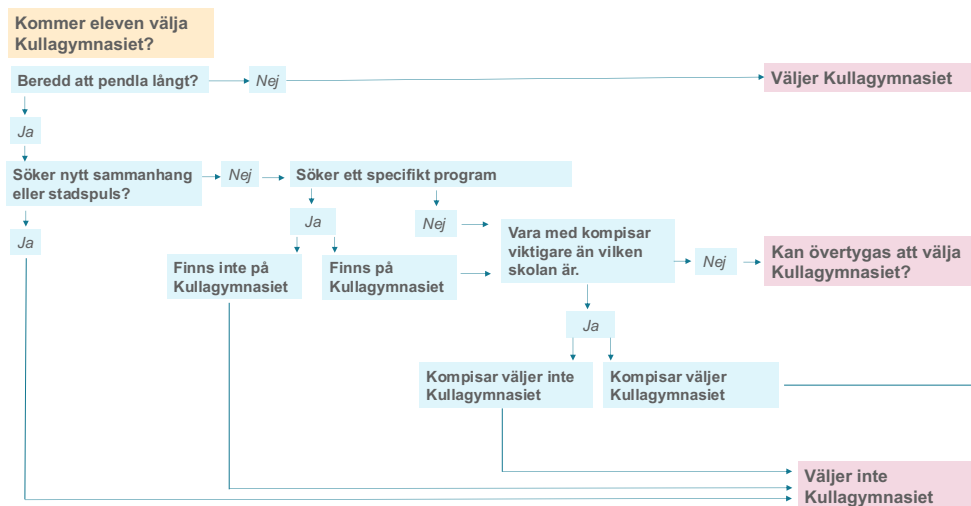
viktigaste går igen i både den tidigare forskningen och intervjuer med unga i Höganäs. Dessa värden är inte direkt beroende av var skolan ligger men gynnas av ändamålsenliga och fräscha lokaler. Vi kan utöver detta dra följande slutsatser från intervjuerna med elever och rektorer:

- Närhet och läge behöver förstås i en regional kontext. Där verkar en skolflytt till ett mer centralt läge inte göra en avgörande skillnad.
- Elever som vill bort är svåra att få att stanna kvar, men det kan vara klokt att förenkla för de som vill tillbaka.
- Ur ett kommunalt perspektiv är idrottsprogram en hygienfaktor.

Sammanfattningsvis träder en bild fram att val av Kullagymnasiet verkar bygga på framför allt fyra olika valkriterier:

- Viljan att komma till ett nytt sammanhang
- Viljan att vara med kompisar
- Fokus på specifika program
- Viljan att vara kvar i Höganäs och slippa pendla

Dessa kriterier värderas på olika vis och olika ungdomar har olika kriterier i olika rangordning. Minns exempel ovan med en elev som valde Kullagymnasiet först och sedan tittade på programkatalogen, medan en annan elev lät sin kompis bestämma och en tredje inte alls övervägde Kullagymnasiet eftersom huvudsaken med skolvalet var att komma bort från Höganäs. Detta kan illustreras i modellen nedan.

Figur 11. Förenklad valprocess för Kullagymnasiet. De som inte söker ett specifikt program och som inte prioriterar vänner är en möjligt intressant målgrupp att fördjupa.

Vad kan Kullagymnasiet göra för att öka sin attraktivitet?

Intervjuerna och den tidigare enkätundersökningen talar ett tydligt språk om att läget uppfattas som bra och nära redan idag. Som tidigare beskrivet har det troligen att göra med att ”central placering” bedöms i en regional kontext. Den större geografin är såklart omöjlig att påverka för kommunen. Fokus bör därför ligga på

de variabler som kommunen kan påverka. I enkätundersökningen framkommer att lärarna har bra rykte, elever uppfattar skolan som fin och att många har värderat den sociala miljön högt. Den bilden delas av många av de intervjuade eleverna, få som intervjuats har varit missnöjda med Kullagymnasiet som utbildningsinstitution och skolan har redan idag många attraktiva program.

En viktig slutsats blir därmed att en ombyggnation och skolflytt bör göras främst för att stärka skolans kunskapsrykte och sociala miljö med mer ändamålsenliga och attraktiva lokaler. Detta eftersom ett sådant fokus handlar om de variabler som Höganäs kommun och Kullagymnasiet har störst rådighet över.

NÄRINGSLIV OCH CENTRUMUTVECKLARE OM CENTRALA SKOLOR

Förutom hur skolan påverkas av en mer central belägenhet så påverkas även själva centrum av en stor aktör som en gymnasieskola. För att få en bredd av röster om hur detta kan ta sig till uttryck och kan innebära för en eventuell skolflytt gjordes intervjuer med representanter för kommun, näringsliv respektive centrumutveckling i Höganäs, Båstad, Simrishamn och Strängnäs.

INSPEL FRÅN HÖGANÄS NÄRINGSLIV

I underlagen för beslutet att flytta Kullagymnasiet finns förhoppningar att en centralt belägen skola kan berika stadens centrum med rörelse och öka dess attraktivitet. För att få inspel från de som skulle påverkas av detta intervjuades näringsidkare i Höganäs. I dessa intervjuer framkom följande teman:

Försiktigt positiv bild av en central gymnasieskola

Av de intervjuade företagarna var få direkt negativa till en centralt placerad skola. Fler associerade till den idag centralt placerade Bruksskolan och menade att barn och ungdomar fungerade bra som grannar eller till och med bidrog till en god känsla i centrum. Samtidigt trodde de flesta att en flytt av Kullagymnasiet inte skulle ha en avgörande inverkan på stadsbilden. En företagare reflekterade över att den stadspuls som Höganäs är mest betjänt av är på kvällar under sommartid. Detta kan inte en gymnasieskola bidra med. De flesta handlare i centrum har inte heller ett utbud som är riktat till ungdomar.

Mer rörelse är positivt men ligger utanför kommunens rådighet

Av naturliga skäl är handlare och företagare belägna i centrum positiva till ökat flöde av människor. Samtidigt är flera av de intervjuade tveksamma till hur mycket kommunen kan påverka flödet genom beslut. En stark uppfattning verkar vara att centrumutveckling i mångt och mycket är beroende av den bredare

samhällsutvecklingen präglad av e-handel, köpcentrumsbyggande och regionalisering.

Farhågor: parkeringsbrist och köpsvaga ungdomar

De farhågor som kom fram handlade om tillgång till parkering och ett möjligt scenario för restauranger/caféer med ungdomar som ”köper något litet och sitter här i flera timmar”. En företagare villkorade ett annars starkt stöd för en ny gymnasieskola med att ”det beror förstås på vad som prioriteras bort både på kort och lång sikt”. Här speglas vikten av att tänka igenom och planera vad gäller yta. A-traktorer och cyklar behöver få plats utan att tränga ut parkeringsmöjligheter för näringsidkare och deras kunder.

Gymnasieskola – gemensamt ansvar snarare än tillgång?

I intervjuerna med näringslivet frågades företagarna om vad gymnasiet innebar för dem och deras verksamhet i termer av kompetensförsörjning och vad deras behov är. Den övervägande inställningen var att betydelsen inte var stora och att exempelvis ta emot praktikanter sågs snarare som ett sätt att ge tillbaka till samhället än att säkra sin egen tillgång till arbetskraft.

LIKARTAD SYN I BÅSTAD, SIMRISHAMN OCH STRÄNGNÄS

Nedan sammanfattas slutsatser från intervjuer med centrumföreträdare i Båstad, Simrishamn och Strängnäs. Kommunerna valdes för att de ansågs vara jämförbara kommuner samt antingen har en centralt belägen gymnasieskola (Båstad och Simrishamn, Europaskolan i Strängnäs) eller tidigare haft en central skola som flyttat från centralt läge (Strängnäs Gymnasium).

Frågeställningarna som diskuterades var ”vad är skolans roll i staden”, ”hur påverkar centrum och skola varandra” samt ”vilka lärdomar har dragits kring skola och stadsutveckling under senare år”

De huvudsakliga medskicken från dessa fördjupande intervjuer var:

- Gymnasieskolor är på det hela taget ett positivt bidrag till stadsbilden. De kan tillföra mer liv, rörelse och köpkraft. Särskilt kring utspring och högtider blir en skolas närvaro tydlig.
- Se till att gymnasieungdomarna har egna ytor. Från flera intervjuade kommer berättelser om att det kan bli för mycket liv och rörelse. En centrumaktör berättar om att det fanns kunder som avstod från att äta i centrum på grund av för många högljudna ungdomar vid lunchtid.
- En gymnasieskola medför behov av parkering och transportmöjligheter. Många elever vill ha bil, moped eller a-traktor oavsett tillgången till kollektiva transportmedel.
- Måltider och cafébesök kan ändamålsenligt användas för att skapa ett mer levande centrum och stödja det lokala näringslivet. Men gymnasieungdomarna är inte avgörande för det lokala näringslivet.

Som synes speglar bilden hos de övriga kommunerna synen i Höganäs – en begränsad förväntan på att gymnasieungdomar kan bidra till ett uppsving i centrum. Samtidigt är de välkomna och i allmänhet uppskattade. Boverkets rön om att ytor delas och behöver vara dimensionerade för allas behov återkommer.

Diskussion: Involvera snarare än serva det lokala näringslivet?

Att gymnasiet inte sågs som en kompetensförsörjare får anses som väntat då dagens arbetsliv ofta ställer stora krav på att arbetstagarna har eftergymnasial utbildning, erfarenhet och en stor förmåga att vara självgående. Det finns också bland respondenterna en insikt om att många unga vill bort och kan förväntas att flytta för antingen utbildning eller familjebildning. Ett arbete direkt efter gymnasiet får förväntas vara tillfälligt. I fråga om Kullagymnasiets utveckling blir slutsatsen att det lokala näringslivets behov av kompetens inte bör styra gymnasiets inriktning.

Däremot kan känslan av samhällsansvar tas tillvara på och relation med näringsliv utvecklas ytterligare. Höganäs är en högt rankad näringslivskommun och har unika arbetsgivare såsom exempelvis Höganäs AB som tillsammans med de program Kullagymnasiet erbjuder kan rusta elever väl för fortsatt karriär och utbildning.

Sammanfattningsvis speglar intervjuerna i Höganäs teman som uppkom med intervjuer i andra kommuner genom att gymnasieungdomar är välkomna men det inte finns en stark förväntan om att de i sig tillför så mycket till näringslivet. Såväl Boverket, intervjuerna i andra kommuner och de i Höganäs poängterar vikten av att alla har utrymmen tillgängliga. Ett ordentligt tänk i förväg kring hur ytor ska nyttjas är därför att rekommendera.

SLUTSATSER

Den här utredningen började med en beskrivning den regionala kontext som är Höganäs skolmarknad, därefter presenterades rön från forskning och myndigheters utredningar. Därefter presenterades resultat från intervjuer med ungdomar, näringsliv, rektorer och centrumaktörer. Summeras resultaten från rapportens olika delar dras följande slutsatser om platsens betydelse och hur Kullagymnasiets attraktivitet kan öka:

Höj attraktivitet genom att utveckla geografiskt obundna styrkor

Elever väljer skola utifrån flera olika faktorer. Akademisk kvalitet är en av de viktigare, den är geografiskt obunden och framför allt en faktor som kommunen som huvudman, samt skolans medarbetare och ledning, själv kan påverka. Det vore förmätet att inom ramen för den här rapporten föreslå konkreta åtgärder för att öka lärandet och välbefinnandet, till detta finns det forskning, beprövad erfarenhet och medarbetarnas egna idéer att utgå ifrån.

Skolans inriktning påverkar också attraktiviteten. Utredningen visar att ungdomars intressen snarare än det lokala näringslivets kompetensbehov bör guida

utvecklingen av Kullagymnasiet eventuella profil. Däremot kan samarbete med exempelvis Höganäs AB möjliggöra unika utbildningsmöjligheter, väl anpassade till efterfrågade yrkeskompetenser, ett samarbete som inte har utretts inom ramen för utredningen.

Läget inte avgörande för skolans attraktivitet

Kullagymnasiets placering, med alternativen nuvarande placering eller flytt till mer central lokalisering, är inte i sig avgörande för dess attraktivitet. Det verkar inte heller bidra till att skolan upplevs som mer urban eller central. Detta för att skolan redan upplevs ligga centralt och ”närhet” ses i en regional och inte lokal kontext. En skolflytt kan vara positiv för attraktiviteten då den innebär en nybyggnation med fräscha och ändamålsenliga lokaler. Däremot verkar ungdomarna ställa sig tveksamma till om det går att skapa ”puls” eller ”liv och rörelse” i Höganäs centrum, vilket åter påminner om att jämförelsepunkten är de närliggande större städerna och storstadsregionerna. Viktigare för Kullagymnasiet än placering i centrum är en nära placering till kollektivtrafik.

Överskatta inte effekten av att flytta Kullagymnasiet till centrum

Förväntningarna på vad en skola kan bidra med i termer av förbättrad omsättning är inte höga bland näringsidkarna, men liv och rörelse uppskattas generellt. De som intervjuades är tveksamma om ett gymnasium på det stora påverkar i ljuset av förändrade handelsmönster där en allt större del går till e-handel, externa köpcentrum eller görs i samband med vistelsen i sin utpendlingsdestination. Spaningar från övriga kommuner talar också för att gymnasieungdomar kan tillföra ett tillskott till centrumhandeln även om dess betydelse nog inte ska överskattas.

I intervjuerna illustrerades även Boverkets slutsatser att på en plats allmänna resurser och ytor delas är det viktigt att en ny centrumaktör inte använder för mycket av gemensamma resurser – såsom parkering, lunchplatser eller allmänna ytor för umgänge. Vilket speglar farhågor från näringsliv och tips från de andra kommuner som intervjuats.

Sammantaget – en nybyggnation gynnar attraktiviteten mer än en flytt

Den här utredningen finner inga tydliga indikationer på att en placering av Kullagymnasiet i Höganäs centrum skulle spela någon större roll för skolans attraktivitet. För invånarnas centrumupplevelse skulle påverkan kunna bli ganska stor och av mestadels positiv karaktär. Flera unga i stadskärnan bidrar sannolikt med liv och rörelse och en marginellt ökad handel. För ambitionen att öka skolans attraktivitet och få fler unga att välja gymnasiet i hemorten är satsning på skolkvalitet och effektiv kommunikation till målgrupperna de viktigaste prioriteringarna som den här studien har kunnat identifiera. Nybyggnation till följd av flytt skulle medföra nya fräscha lokaler vilket kan stärka skolans rykte ytterligare.

Den sammantagna bilden är alltså att en skolflytt kan öka attraktiviteten om den genom nybyggnation bidrar till att förbättra undervisningens kvalitet genom att med mer funktionella lokaler bättre bemöta elevernas behov. Intervjuer med elever,

föräldrar och skolans personal indikerar att skolan har gott rykte, framåtsyftande utbildningar och engagerade lärare – med rätt planering av nya lokaler så kan en ny skola bidra till en bättre helhet.

Avslutande rekommendationer i händelse av skolflytt

Den här utredningen finner alltså inte skäl för Höganäs kommun att riva upp tidigare fattat beslut om flytt av gymnasieskolan. Vid en nybyggnation, och flytt, av skolan så kan följande rekommendationer beaktas för att bidra till en framgångsrik satsning:

- *Ta vara på planeringstillfället – tänk långsiktigt, multidimensionellt och flexibelt.*

Planering av en skolbyggnad är en långsiktig investering, både interiört och för stadsbilden. Här behövs ett långsiktigt tänkande som tar höjd för alternativa möjliga utvecklingslinjer. Använd tillfället för att låta byggnaden förstärka det Kullagymnasiet ska vara men också en flexibilitet som gör att byggnaden kan tillgodose utbildning och annan verksamhet, idag och imorgon. I detta ingår att utforma lokaler som kan anpassas efter ett varierande elevunderlag.

- *Värna kunskapsryktet under flytt och ombyggnation*

Ett gott rykte tar långt tid att bygga upp men kan snabbt brytas ned. Kvalité på undervisning, en sammanhållen social miljö och ordning och reda kan påverkas negativt av byggnation. Ta därför ryktet i beräkningen när byggnation och flytt planeras.

- *Börja med omvärldsanalys*

Förekom omvärldsförändringar och ta höjd för alternativa framtidsscenarier redan i planeringsprocessen. Genom att ordentligt analysera trender och osäkerheter ökar framtidsberedskapen.

- *Ta tillvara medarbetare och elever*

Slutligen, involvera medarbetare och elever i framtagandet av kraven på och visionen för en ny skola. De sitter med kunskapen om det dagliga arbetet, drömmarna om den goda undervisningen och förstahandsuppgifter om vad som bidrar till en god skolupplevelse. På så sätt blir Kullagymnasiet ett gymnasium för dem som kommunen vill få att välja hemortens skola.

BILAGA 1: SKOLOR MED IDROTTSLINJE I SKÅNE

Riksidrotts gymnasium	Båstad	Akademi Båstad Gymnasium	Tennis	Sam
	Helsingborg	Filbornaskolan	Golf, Simning	Barn & Fritid, Ekonomi, NV, Sam
	Malmö	Malmö Idrotts- gymnasium	Friidrott	Ekonomi, Försäljning & Service, NV, Sam
	Vellinge	Sundsgymnasiet	Segling	Ekonomi, NV,
	Klippan	Åbyskolan	Brottning	Barn & fritid, Ekonomi, Försäljning & Service, NV, Sam, Teknik, Vård & omsorg
Nationellt godkänd idrotts- utbildning	Båstad	Apelrydsskolan	Padel, Golf,	Barn & Fritid, Programinriktat val, Sam,
	Helsingborg	Filbornaskolan	Basket, Bordtennis, Brottning, Fotboll, Golf, Handboll, Innebandy, Konståkning, Simning, Tennis, Padel	Barn & Fritid, Ekonomi, NV, Sam
	Malmö	Malmö Idrotts- gymnasium	Friidrott, Kanot, Golf, Handboll, Cheerleadin g, Innebandy, Ishockey,	Ekonomi, Försäljning & Service, NV, Sam

			Konståknin g, Simning, Taekwondo, Tennis, Gymnastik, Badminton, Triathlon, Padel, Basket, Truppgymn astik, Bowling, Gymnastik, Fotboll, Amerikansk Fotboll, Simhopp, Övrigt,	
		Malmö Fria Läroverk	Fotboll,	Barn & Fritid, Ekonomi, NV, Sam
		ProCivitas Privata Gymnasium	Fotboll	Sam
	Vellinge	Sundsgymnasiet	Golf, Ridsport, Segling	Ekonomi, NV
	Klippan	Åbyskolan	Brottning	Barn & fritid, Ekonomi, Försäljning & Service, NV, Sam, Teknik, Vård & omsorg
	Hässleholm	HTS	Fotboll	Ekonomi, Försäljning & Service, Sam, Teknik
	Lund	Polhemskolan	Basket, Fotboll, Handboll, Simning, Simhopp	Ekonomi, NV, Sam, Teknik

	Kristianstad	Söderportgymnasiet	Golf, Handboll, Fotboll, Amerikansk Fotboll, Friidrott, Simning	Ekonomi, NV, Sam
	Trelleborg	Söderslättgymnasiet	Fotboll	Barn & fritid, Ekonomi, NV, Sam, Försäljning & service, Teknik
	Ystad	Ystad Gymnasium	Fotboll, Handboll, Övrigt	Barn & fritid, Ekonomi, Försäljning & service, NV, Sam, Teknik
	Ängelholm	Ängelholms gymnasieskola	Fotboll, Ishockey	Barn & fritid, Ekonomi, Sam, Teknik,
	Landskrona	Öresundsgymnasiet	Fotboll, Golf	Barn & fritid, Bygg, Ekonomi, El, NV, Sam, Vård & omsorg
	Eslöv	Carl-Engströmgymnasiet	Bordtennis, Handboll	Barn & fritid, Ekonomi, El, Fordon, Försäljning & service, NV, Restaurang, Sam, Teknik
Lokal idrotts-utbildning	Båstad	Akademi Båstad Gymnasium	Golf, Fotboll, Tennis, Övrigt	Ekonomi, NV, Sam, Vård & omsorg
		Apelrydsskolan	Golf	Barn & fritid, Sam
	Malmö	Bryggeriets gymnasium	Skateboard	Estet
Malmö Fria Läroverk		Fotboll, Ishockey, Övrigt	Barn & fritid, Ekonomi, Hantverk, Hotell & turism, NV, Sam	

	Malmö Idrottsgymnasium	Kanot, Golf, Övrigt, Handboll, Cheerleading, Innebandy, Ishockey, Konståkning, Simning, Taekwondo, Tennis, Gymnastik, Badminton, Triathlon, Padel, Basket, Trupp-gymnastik, Bowling, Gymnastik, Fotboll, Amerikansk Fotboll, Simhopp, Friidrott	Ekonomi, Försäljning & service, NV, Sam	
		NTI-Gymnasiet	Fotboll	El, Teknik
		ProCivitas Privata Gymnasium	Fotboll	Sam, Ekonomi,
	Eslöv	Carl-Engström- gymnasiet	Golf	Barn & fritid, Ekonomi, El, Fordon, Försäljning & service, NV, Restaurang, Sam, Teknik
	Osby	Ekbackeskolan	Fotboll, Ishockey, Simning, Innebandy, Padel	Ekonomi, NV, Sam, Teknik, Barn & fritid, Försäljning & service, Hotell- och turism,

			Industriteknik, Vård & omsorg
Helsingborg	Filbornaskolan	Fotboll, Friidrott, Ishockey, Övrigt, Padel	Barn & fritid, Ekonomi, Industriteknik, NV, Sam
	Helsingborgs Sportgymnasium	Kampsport, Övrigt	Barn & fritid, Programinriktat Val, Sam
Hässleholm	HTS	Fotboll	Ekonomi, Försäljning & service, Sam, Teknik
Lund	Jensen Gymnasium	Övrigt	Ekonomi, Försäljning & service, Sam
	Polhemskolan	Basket, Fotboll, Handboll, Simning, Tennis, Innebandy, Övrigt, Ridsport, Volleyboll, Simhopp, Friidrott	Ekonomi, Hantverk, NV, sam, Teknik
Höganäs	Kullagymnasiet	Ishockey, Fotboll, Padel, Tennis, Övrigt	Ekonomi, El, Försäljning & service, NV, Programinriktat Val, Sam, Teknik
Simrishamn	Nova Gymnasium	Fotboll, Padel	Barn & fritid, Ekonomi, Estet, Försäljning & service, NV, Programinriktat val, Restaurang, Sam, Vård & omsorg

Kristianstad	Söderportsgymnasiet	Fotboll, Tennis, Hockey, Övrigt	Barn & fritid, Ekonomi, NV, Sam
Trelleborg	Söderslättsgymnasiet	Fotboll, Ishockey	NV, Sam, Teknik, Bygg, Barn & Fritid, Ekonomi, El, Försäljning & Service, Industriteknik, Teknik, Vård & omsorg
Ystad	Ystad Fria Läroverk	Övrigt	Ekonomi, El, Försäljning & service, Hantverk, Programinriktat val, Restaurang, Sam
Klippan	Åbyskolan	Övrigt	Barn & fritid, Ekonomi, Försäljning & service, NV, Sam, Teknik, Vård & omsorg
Vellinge	Sundsgymnasiet	Övrigt	Ekonomi, NV
Landskrona	Öresundsgymnasiet	Innebandy, Övrigt	Barn & fritid, Ekonomi, Bygg, El, NV, Sam, Vård och omsorg

BILAGA 2: INTERVJUPERSONER,

Kommun	Namn	Titel
<i>Företrädare för kommuner och näringsliv</i>		
Båstad	Jonna Kignell	Planarkitekt
	Annika Borgelin	Vd Båstad turism och näringsliv

	Fredrik Liedholm	Ordförande Båstad turism och näringsliv
	Marcus Liffner	ICA-handlare i Båstad
Strängnäs	Anders Jonsson	Samhällsbyggnadsstrateg
	Anders Frisk	Ordf., Mitt Strängnäs, företagarförening
Höganäs ⁴	Dov Gatmon	Vd Mediagården AB
	Martina Tinnert	Butikschef Circle K
	Agnes Standar	HR-ansvarig Höganäs AB
	Livia Deak	Livia Deak AB
	Robert Blomberg	Platschef Calderys
Simrishamn	Sofie Bredhal	Samhällsbyggnadschef
	Marcus Jonasson	Köpmannaföreningen Simrishamn

Skolföreträdare

Alingsås	Linda Andersson	<i>Rektor Alströmergymnasiet</i>
Båstad	Ulrika Kramer	<i>Rektor Akademi Båstad</i>
Vellinge	Jimmy Sjöstedt	<i>Rektor Sundsgymnasiet</i>
Vallentuna	Johan Klintberg	<i>Rektor Vallentuna gymnasium</i>
Huddinge	Stefan Vilkmán	<i>Rektor Östra Gymnasiet</i>
Strängnäs	Daniel Moberg	<i>Rektor Thomasgymnasiet</i>
Strängnäs	Marcus Lindvall	<i>Rektor Europaskolan</i>
Partille	Sofie Andresen	<i>Rektor Partillegymnasiet</i>
Ulricehamn	Mattias Nordgren	<i>Rektor Tingsholmsgymnasiet</i>
Eslöv	Eva Östberg	<i>Rektor Carl Engströmsgymnasiet</i>
Söderhamn	Fredrik Lindkvist	<i>Rektor Staffangymnasiet</i>
Höganäs	Mattias Carlsson	<i>Rektor Kullagymnasiet</i>

⁴ Utöver dessa listade företagare genomfördes ytterligare intervjuer med ett femtontal näringsidkare i centrum. Dessa rekryterades spontant och listas därför inte med namn i och med att de inte i förväg ombetts delta med sina inspel i en utredning.

OM KAIROS FUTURE

Kairos Future är ett internationellt konsult- och analysföretag som hjälper företag att förstå och forma sin framtid. Genom trend- och omvärldsanalys, innovation, strategi och mjukvarustöd för AI-driven analys, omvärldsbevakning och innovation, hjälper vi våra kunder att omsätta de stora sammanhangen till konkret handling. Kairos Future grundades 1993, vårt huvudkontor finns i Stockholm och vi har egna kontor eller samarbetspartners över hela världen.

För mer information, se www.kairosfuture.com eller kontakta oss:

Kairos Future

Box 804
101 36 Stockholm
Besöksadress: Västra Järnvägsgatan 3
08-545 225 00
info@kairosfuture.com
www.kairosfuture.com

¹ SKR. 2023. *Kommungruppsindelning 2023*

² Skolverket 2011 *Skolmarknadens Geografi*

Skolverket 2012. *En bild av skolmarknaden, syntes av Skolverkets skolmarknadsprojekt*

Skolverket 2016. *Förändringar i skolmarknadens geografi mellan 2009 och 2014*

³ Se ”*En bild av skolmarknaden*” ovan

⁴ Thelin, M. 2019. *Valfrihetens geografi och rationella gymnasieval. En experimentell studie om elevers preferenser vid val av skola. Geographica 25. 259 pp. Uppsala: Department of Social and Economic Geography. ISBN 978-91-506-2775-6.*

⁵ Boverket 2017. *Skolans nya plats i staden. Kommuners anpassning till skolvalet och urbana stadsbyggnadsprinciper*

⁶ Utförd på uppdrag av Höganäs kommun

ATT BYGGA STAD NÄR MÖJLIGHETEN GES – ETT FRAMTIDA HÖGANÄS

Om en gymnasieskolas placering i staden

ATT BYGGA STAD NÄR MÖJLIGHETEN GES – ETT FRAMTIDA HÖGANÄS	1
Om en gymnasieskolas placering i staden.....	1
INLEDNING.....	2
Psykologiska avstånd	2
Klustertänkande och överspillningseffekter	3
Analogt ”vägens marknad”	4
Vad kan en gymnasieskola generera i närområdet – ekonomi och verksamheter	4
En gymnasieskolas placering	4
Skolor i allmänhet.....	4
Höganäs	5
För och nackdelar med olika alternativen	5
Slutsatser	6

INLEDNING

Höganäs är en stad som under en längre tid varit i utveckling. En utvecklings som inkluderar satsningar inom kultur men också diskussioner kring möjliga, för staden, positiva utvecklingsprojekt för utbildning.

Redan Proudfoot (1937) markerade tydligt stadens hierarkiska ordning. För att skapa en stark region och kommunstruktur påtalades betydelsen av en fungerande mittpunkt – ett stadens centrum dit invånare och besökares känner igen sig och som kan profilera staden i sin omvärld.

En stad kan sägas utgöra ett kluster av olika verksamheter vilka tillsammans utgör en attraktionskraft och viktig del av en kommun och region. Tills nyligen var den samlade uppfattningen bland stadsutvecklare av olika professioner att handel bygger staden. Tyvärr har tiden utvisat att så inte längre är fallet. De senaste 10 årens utveckling med nya konkurrerande aktiviteter som t ex näthandel tillsammans med nya konsumentbeteenden gör att våra städer är i behov av många besöksdragande verksamheter vilka tillsammans skapar dragnings- och attraktionskraft.

En samlad dragningskraft skapar förutsättningar för en utveckling av kompletterande verksamheter vilka kan ges möjlighet att verka och bidra till stadens utveckling. Vi ser ett stort antal svenska kommuner, städer och orter där aktiviteter har spridits geografiskt. Detta kan gälla utbildningsenheter, handel, arenor för idrott och kulturinstitutioner. Vilket i sin tur inneburit en liten grad av överspillning och samverkan mellan olika aktiviteter och också att i möjligheterna att skapa ett starkt och attraktivt utbud har förlorats.

Staden är följaktligen en plats för många olika aktiviteter vilka tillsammans kan skapa förutsättningar för möten.

I tidigare utredningar om Höganäs utbud har kunnat konstateras att det funnits en splittrad bild över kommunens olika delar. Med en ambition och tydliggörande av en centrumbildning har bilden dock börjat klarna. Placering av kulturhus som dragande faktor tillsammans med andra dragande aktiviteter i kring stadshus och Köpmansgatan bidrar till en stärkt stadskärnebildning. Här finns handel, service, utbildning, kultur, kollektivtrafik och kommunal verksamhet vilket normalt återfinns i en stadskärna.

Psykologiska avstånd

Inom stadsutveckling kan det vara av värde att ställa sig frågan – ”hur lång är en meter?”. För en stor andel personer är detta en tämligen överfilosofisk frågeställning då en meter är en väl standardiserad måttenhet. Men för staden och dess verksamheter är ju svaret inte lika enkelt. En regnig, blåsig och grå dag upplevs en meter på annat sätt än vad den gör den en solig sommardag Ett väl utvecklat stråk med intressanta aktiviteter utefter vägen gör att en

meter kan upplevas kortare och givetvis om min målpunkt är för mig som besökare är angelägen. Svaret på frågan blir då – det beror på!

Vi kan därför inte direkt lägga en i meter graderad passare över en stadskarta utan att betrakta förutsättningar, barriärer, klimat mm. Närhet är i förekommande fall en subjektiv upplevelse för en besökare. Detta gäller lika väl i den mindre som i den större staden. Detta gör att vi bör vara omsorgsfulla i vårt beslut att placera olika verksamheter i staden när väl möjligheter ges.

Höganäs med sin historiskt knutna uppdelning i nedre och över delas av den infrastruktur som gäller. Vi har i andra orter som till exempel Trollhättan kunnat se hur större vägar med betydande trafikbelastning skapat barriärer i stadsbyggande. Att på ett säkert och tryggt sätt kunna passera mellan olika delar av staden har i dessa orter varit utmanande frågeställningar för dessa orter.

Klustertänkande och överspillningseffekter

I texten ovan anges begreppen kluster och överspillning. Vad avses med dessa i stadsutvecklings-sammanhang.

Ett kluster utgör en samlad mängd verksamheter vilka tillsammans verkar för att attrahera besökare och kunder.

Vi kan identifiera olika typer av kluster;

Staden i sig – ett historiskt begrepp och en mötesplats, en nod, i regionen där kommuninvånare och besökare kan finna handel och service. En stad är en stad med sin stadskärna.

Handelsplatser – Sedan 1950-talet har handelsplatser vuxit fram ofta i för staden externa lägen eller i vad som kan beskrivas som "metropolitan shadow", dvs inte i stadskärnan utan i lägen utanför densamma. Ofta i trafikorienterade lägen. Hett typexempel i Höganäs närhet är Väla centrum med sitt samlade utbud under ett och samma tak.

Arenor – arenor för idrott mm skapar ofta kluster. Kluster vilka ger möjlighet för kompletterande verksamheter att placeras sig i anslutning till den i sig besöksdrivande arenan med sina aktiviteter. Flera svenska kommuner har valt att lägga arenor en längre sträcka utanför stadskärnan vilket också inneburit att möjligheten för kompletterande verksamheter som restauranger och pubar har förlorats eller minskat.

Kultur och nöje – I England förekommer en riktad strategi i ett stort antal städer om att utveckla "the evening economy", dvs att låta kultur, nöje och restauranger mm samverka för att tillsammans skapa starka dragningskrafter på besökare. Samverkan och samordning mellan kulturinstitutioner kan utgöra en stark och attraktiv dragningskraft.

Utbildning – Ett ytterligare kluster är utbildning. Elever, studenter och fakultetspersonal är en stark grupp. Placering av sådana verksamheter skapar därför förutsättningar för ett stort antal kompletterande och besöksberoden verksamheter inom handel och service. Ett antal svenska orter har valt att placera stora utbildningsenheter på avstånd från stadskärna och olika utbud vilket kan sägas vara olyckligt. Goda exempel på denna typ av kluster är givetvis de klassiska utbildningsstäderna Lund och Uppsala men även t ex Göteborg där stadsplanerare under 1980-talet beslutade om en långsiktig strategi om ett city-universitet vilket idag inneburit en mycket stor andel studenter i stadskärnenära lägen.

Resecentrum – Det sista klustret i denna sammanställning är resecentrum. Här samlas verksamheter som bidrar till en reseupplevelse. Att då placera denna på en plats där ett resecentrum innebär en dragande funktion i staden är viktig. Ger förutsättningar för ett antal kompletterande verksamheter att utvecklas positivt

I och med beskrivningen av kluster har också överspillningsfenomenet närmast beskrivits. Verksamheter vilka attraherar besök och som kan betraktas som besöksdrivande skapar vanligtvis goda förutsättningar för kompletterande verksamheter som kan anses vara besöksberoende. I den situation som städer idag befinner sig i så är ett samlat grepp över stadens innehåll närmast nödvändig.

Analogt "vägens marknad"

För trafikorienterade verksamheter utvecklades tidigt en terminologi utifrån "vägens marknad" när det gäller besök till en plats. Givetvis utgör en viktig besöksgrupp de som bor inom eller nära den egna kommunen och vilka som kan betraktas som lokal intressentgrupp. De vet vad som finns och var detta erbjuds. När det gäller vägens marknad delas in i tre kategorier. De målbesökande – dvs de som vet och känner till platsen och dess innehåll. Dessa har redan tidigt bestämt sig för att besöka till exempel ett museum eller annan verksamhet. En annan kategori är de bekvämlighetsbesökande – de som vet platsen, tycker att det är god tillgänglighet och ett attraktivt utbud. Den tredje kategorin är de spontanbesökande – de passerar och noterar verksamheten och bestämmer sig för att göra ett besök. Här är den visuella upplevelsen och tillgängligheten viktig. Enkelt uttryckt. De som vet kommer på besök, andra måste lockas och fångas!

Vad kan en gymnasieskola generera i närområdet – ekonomi och verksamheter

Det är vanligt att diskutera etableringar och lokalisering av verksamheter i en närmiljö utifrån de potentiella ekonomiska tillskott en verksamhet kan generera. Ett tillskott i närområdet om ca 600 studenter och 60–70 personal ger givetvis ett ekonomiskt underlag för olika verksamheter i nära grannskap med verksamheten. I de erfarenhetsbaserade generella utvecklingsområden som kan studeras visar det sig att det i normalfallet finns en positiv överspillningseffekt vad avser verksamhetsutveckling inom servicehandel, restauranger och caféer. Inköpsbeteenden och konsumtion utvecklas över tid vilket innebär att det inte är direkt möjligt att söka kvantifiera de ekonomiska effekterna av placering av en gymnasieskola då dessa beräkningar kommer att bygga på antagande som sannolikt innebär att de inte gäller den dag skolan öppnar för elever och personal. Generellt gäller att skolor genererar flöden av människor. Något som i sig gagnar en positiv stadsutveckling.

En gymnasieskolas placering

Skolor i allmänhet

Skolor i allmänhet utgör betydande arbetsplatser och ett i övrigt betydande antal besökare.

En gymnasieskola med elever och personal och även förekomsten av högre utbildning ger förutsättningar för kompletterande verksamheter som restauranger, caféer, servicehandel mm.

Vi har i ett stort antal kommuner kunnat observera företeelser när större utbildningsenheter placerats geografiskt med avstånd till staden. Detta gäller ofta högre utbildning med till exempel Växjö, Karlstad, Örebro och Linköping. Å andras sidan har vi de kommuner där (inte sällan av historiska skäl) utbildning har koncentrerats till stadens mitt, så kallade "cityuniversitet", till exempel Lund, Uppsala och även Göteborg. I dessa kommuner/städer har kompletterande verksamheter kunnat utvecklas positivt.

Höganäs

En gymnasieskola i Höganäs planeras rymma 600 elever och ett 60–70 anställd personal. Denna mängd skapar förutsättning för ett stadsliv som tillsammans med övriga aktiviteter i Höganäs nedre kan betyda en positiv utveckling för staden.

För och nackdelar med olika alternativen

+/- Oavsett placering så föreligger ett betydande investeringsbehov

Lokalisering Övre

- + Finns ett möjligt behov av satsningar på Övre Höganäs
- + Finns markutrymmen

- Infrastruktur
- Ett psykologiskt betydande avstånd till de kvaliteter som idag finns på Nedre
- En svag närmiljö vad avser utbud av kompletterande verksamheter

En gymnasieskola i nedre Höganäs

- + En stärkt centrumstruktur inom Höganäs kommun
 - + En möjlig synergieffekt tillsammans med övriga kompletterande utbud i staden för att stärka utbildning och möten
 - + Närhet till andra utbildningsenheter, resecentrum och service av olika slag
 - + Ett flöde av besökare
 - + En stärkt överspillningseffekt till närliggande verksamheter och utbud
 - + Att för staden och kommunen samla verksamheter av olika slag
- Vad göra med Övre?

Slutsatser

Givet är att en placering av en gymnasieskola i nedre Höganäs innebär att motsvarande satsning inte genomförs på Övre. Är detta ett problem?

Höganäs bör fortsätta en strategisk utvecklingsprocess som innebär att kommunen får en stärkt stadskärnelösning. Ett nav i kommunen som ges förutsättningar att utvecklas positivt och med en ökad attraktionskraft på besökare året runt.

En lokalisering i stadsnära läge innebär också en mer betydande närhet för besökare till olika utbud i staden. Psykologiska avstånd tillsammans med de barriärer i infrastrukturen som finns i Höganäs minskar sannolikheten att besökare väljer att besöka Nedre och Övre. Något som kan vara möjligt om det finns en närhet till angöringsplatser (resecentrum och parkering).

Tid och finansiering tar sannolikt ut varandra i de båda alternativen.

Martin Öberg
Ekon Dr